

ORJUNA

NACIONALISTIČNI ORGAN.

NAROČNINA: za Jugoslavijo: za tri mesece 12— Din.; za celo leto 48— Din.; za inozemstvo je dodati poštnino. Oglasi po ceniku. — Posamezna šte. stane 1 Din.

LASTNIK: OBLASTNI ODBOR OR. JU. NA. V LJUBLJANI.

IZHAJA VSAKO NEDELJO!

REDAKCIJA IN ADMINISTRACIJA: Arena Narod. doma. Rokopisi se ne vračajo. — Anonimni dopisi se ne sprejemajo. POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI!

Akademiki! Nositeljica vseh važnih pokretov v narodih je bila in je akad. omladina. Dovolj je zabav in športa. Pomislite, da vas narod, kateri vas hrani in vas bode redil, težko pogreša v borbi za dobrobit nacije in države. Pozivljamo vas okrepite naše vrste in pomagajte nam v težki borbi.

LJUBO D. JURKOVIČ:

Nacionalna zavest.

Vsakemu zavednemu nacionalistu je jasno, da z našim političnim osvobođenjem ni še vse končano ter da imamo šele sedaj bazo, na kateri treba delo nadaljevati. Čaka nas delo, katero je ravnotako težko kot delo za dosego te baze. Dosti je počitka! Oprijeti se moramo novega in težkega dela.

Mnogim se dozdeva, da je svoboda olajšava, v resnici pa je breme, kakor pravi Ernest Renan. Svoboda obvezuje, ona povečava količino naporov, katera je že vsakemu odrejena.

Mi moramo ustvariti močno nacionalno moderno državo, katera pa je nemogoča brez nacionalne družbe. Polje našega dela je torej vsestransko in široko. Naše delo mora biti spremljano po najelementarnejših pa vse do najbolj kompliciranih stvari. Pri tem delu moramo hiteti, ker bi nas mogli čas in novi dogodki prehiteti in pogaziti.

Zgodovina, katera je bila naši naciji hudobna mačeha in ne dobra mati, razdelila je naš narod v tri dele, ustvarila tri individualne enote, katere so tri dele, razdeljene životarile vsaka zase. Dva dela našega naroda sta sleno služila drugim narodom in njihovemu kapitalu, a eden se je neoprestano boril z divjimi hortami Azi'atov.

Razume se, da tako razdeljen ni bil naš narod nikoli tako močan, da bi se mogel razviti in emancipirati, da bi se dvignil na višjo kulturno stopnjo in da bi tudi on dal človeštvu ono, kar mora dati vsak narod, ono najboljše in najlepše, da se v svetu vstvari varstvo, bratstva, enakosti in svobode.

Naš narod je živel vse do današnjih dni kulturno in ekonomsko slabo razvit; njegove prirodne dobrine in kapitali so eksploatirani od internacionalnega kapitalizma, a naš narod živi še nadalje v bedi in siromaštvu.

Da bi se mogel naš narod osvoboditi tega zla, mu je potrebna zdrava in močna, moderno urejena nacionalna država.

Mi imamo svojo državo, a ta ni še zadosti močna: močna pa ni zato, ker med našim narodom še ni zadostno razvita nacionalna zavest; zavest, da je on velik in močan in edin; ker se energija našega naroda uporablja v hudi medsebojni borbi, katera je edino v korist naših sovražnikov in neprijateljev kulture, civilizacije in napredka.

Naša država bode močna, ko bode naš narod ekonomsko dobro situiran, a ekonomsko dobro situiran bode takrat, ko se v njem zbudi zavest, da je on gospodar v svoji hiši, da mora sam delati in opravljati, varčevati in voditi svojo ekonomijo.

Naša država bode močna, ko se privede nepismenost na minimum, ko se bode naše poljedelstvo nacionalneje gojilo, ko ne bodo naši gozdi rudniki in vode eksploatirane od internacionalnega kapitalizma — z eno besedo, ko bode v našem narodu razvita prava nacionalna in državna zavest.

To in tako nacionalno zavest mora oznanjati naša organizacija, to ji je sedaj toliko lažje, ker se nahajamo v svoji nacionalni državi.

Ko si osvoji ves naš narod to zavest, potem šele bode vstvarjeno naše narodno edinstvo, šele tedaj bode močni in močni, šele tedaj bode mogli stati ob strani kateregakoli moder. naroda.

Tak vsestranski razvoj nacionalnih energij je mogoče le v nacionalni in močni moderni državi, zato hočemo mi državo, ki bode na modernih principih urejena centralistično.

Za širjenje nacionalne zavesti, katera nas mora držati v eni državni zajednici, moramo porabiti vse sile. Vsak poedinec, vsaka naša žena, mati in sestra mora delati v tem smislu, ker samo v tem leži naša sreča in naš spas. Vsakdo mora povsod delovati na to, da se naše jugoslovensko narodno edinstvo faktično izvrši čim prej. V tem smislu mora največ delovati in biti vzor drugim, vsak član Orjune, vsak zaveden nacionalist.

JADRANEC:

Organizacija „Narodne Obrane“ v Italiji.

Mussolinijeva vlada se je zelo podvzivala z organizacijo takoimenovane »Milice za narodno obrambo«, ki bo kakor znano, štela okoli 100.000, po najnovejših izjavah fašistovskega posl. Giunte na celo do 200.000 mož in se bo rekrutirala iz doseđanjih fašistiških akcijskih oddelkov (squadre d'azione), ki se v smislu sklepa fašistovskega »velikega sveta« (12. t. m.) razpuste do konca tega meseca, doslej ravno tako po vojaško organiziranih nacionalističnih oddelkov »Sempre pronti« (svetlo modre srajce) in tudi drugih prijavitelcev. Ta »Narodna Obrana« bo imela bistveno fašistovski značaj; ker je njen glavni namen, da štiti razvoj fašistovske revolucije (sklep velikega sveta od 12. t. m.) in bo na neposredno razpolago ministrskemu predsedniku Mussoliniju, ne bo stalno pod orožjem, pač pa vedno pripravljena za vsak slučaj. Imela bo posebno uniformo: črno srajco, siv vojaški suknjč s položenim ovratnikom in črn fes, ki se nosi na škotski način, sive vojaške hlače z ovoikami, siva pelerina. Oborožena bo kakor pelota ali orožja ne bo imel vsak posameznik na svojem domu, temveč se bo hranilo v skupnih orožarnicah. V večjih oddelkih bo »Narodna Obrana« nastopala pod poveljstvom lastnih častnikov v manjših pa se bo pridruževala varnostni straži (orožnikom). Posebne fašistovske policije, kakor se je izpočetka mislilo, ne bo, ker je varnostna služba v Italiji odslej — po razpustitvi zbora »kraljevskih stražnikov« (policije) poverjena izključno orožnikom (karabinierjem).

V svrhu organizacije »Narodne Obrane« se je država razdelila na 15 pasov (zone), in sicer takole:

1. Piemont, ki obsega pokrajine Torino, Alessandria, Cuneo, Novara in Pavia.
2. Ligurija s pokrajinami Genova in Porto Maurizio.
3. Lombardija s pokrajinami Milano, Brescia, Bergamo, Como, Cremona, Soendrio in Mantova.
4. Veneto Occidentale (Zapadna Benečija) s pokrajinami Verona, Trento, Vicenza in Belluno.
5. Veneto Orientale (Vzhodna Benečija) s pokrajinami Padova, Treviso, Rovigo.
6. Trst z Istro, Goriško, Furlanijo, Zadrom in Reko.
7. Emilia Romagna.
8. Toscana.
9. Marche-Umberta.
10. Lazio.
11. Campania-Terra di Lavoro.
12. Abruzzi-Molise.
13. Puglie-Basilicata.
14. Calabria-Sicilija.
15. Sardegna.

Temeljna edinica »Narodne Obrane« je »legija« (legione) po starorimskem vzorcu. Dve ali tri legije tvore »legijsko skupino« (gruppo di legione). Vsak pas (zona) postavi dve ali tri »legijske skupine«, tako da bodo pasovi s 4—9 legijami.

Legija bo imela tri do šest pododdelkov, ki se imenujejo »kohorte« (coorte) zopet po starorimskem načinu. Dve oziroma tri ali štiri kohorte (kakor bo pač legija štela tri do šest kohort), bodo kohorte »prvega poziva« ostale pa »drugega poziva«. Za prvi poziv se smatrajo tiste, ki se bodo takoj mobilizirale; za drugi pa one, ki jih bo mogoče mobilizirati v poznejšem času. Kohorta bo štela 80 do 100 mož.

Kohorta (coorte), ki bi odgovarjala vojaškemu bataljonu kakor »legija« (legione) odgovarja »polku« se deli na tri centurije (centurione — stotnija) »centurija« na tri »manipule« (manipolo — četa), a »manipolo« na tri »skvadre« (squadre — red). Skvadra bo štela po najnovejših določbah 12 mož.

Potemtakem bi štel manipolo 36, centurija 108, kohorta pa 324 mož. Legija z dvema kohortama bi štela 648, s tremi kohortami pa 972 mož. Všteeti seveda niso častniki.

Ta najnovejši, od zadnjega fašistovskega velikega sveta odobreni načrt bi se torej precej skladal z izjavo poslanca Giunte, ker bi »Narodna Obrana« potemtakem štela v 15 pasih od 38.880 (po 2 legijske skupine s po 2 legijama na pas) do 131.220 mož. (po 3 legijske skupine s po 3 legijami na pas). Častništvo še ni všteto. Ker bodo že manipoli gotovo pod poveljništvom subalternega častnika, je treba že za te pododdelke nad 3600 častnikov. Z vsemi ostalimi poveljniki pa se število častništva in moštva brez dvoma zviša toliko, da bo »Narodna Obrana« štela v celoti najmanj 150.000 mož.

Na Viminalu se je 11. t. m. po Mussolinijevem nalogu vršilo pod predsedstvom vrhovnega poveljnika varnostne straže generala de Bona posvetovanje o organizaciji »Narodne Obrane« in so bili ob tej priliki imenovani tudi nadzorniki (imenujejo tudi »konzule« po starorimsko) za posamezne »pasove«.

Imenovani so bili: za Piemont: Cesare Corni; za Ligurijo: general di Merzlyak, Lombardija: major Teruzzi; (začasno) za zapadno Beneško: Bresciani Italo; Vzhodno Beneško: Iginio Magrini; Trst: posl. Giunta; Emilia-Romagna: major Teruzzi (začasno); Marche in Umbria: Agostini; Lacij: Bini Calze; Kampanijo: Aurelio Padovani; Abruci in Molise: p. Acerbo; Apulija in Basilicata: posl. Caradonna, podtajnik v ministrskem predsedstvu; Kalabrija in Sicilija: major Marotta; za Toscano nadzornik še ni imenovan in ravno tako tudi ne samostojni konzul za Sardinijo.

Naloga nadzornikov je, da v čim najkrajšem času izvedejo organizacijo »Narodne Obrane« v dodeljenih jim pasovih.

Glede organizacije navzgor je treba še pripomniti da bo »legijska skupina«, ali kakor se sedaj navaja tehnični izraz »skupu« (raggruppamento) poveljeval konzul (console) vsem skupom dotičnega pasu pa pasovni nadzornik (ispettore da zona). Poveljništvo se imenuje »ispettorato di zona«. Pasovna nadzorništva so podrejena generalnemu poveljništvu (commando generale), ta pa ministrskemu predsedniku Mussoliniju.

Organizacija »Narodne Obrane« se mora izvesti do 28. februarja t. l.

Kakor se poudaria z vladne strani »Narodne Obrane«, ne bo nalagala državi težkih bremen, češ, ker jo bo izdržavala država le za časa dejanske službe pod orožjem. Ta trditev pa je precej neverjetna, ker je več kot gotovo, da bodo zlasti višje šarže morale biti vedno na razpolago in zato tudi stalno plačane, a kar se tiče moštva, je pa stvar tudi taka da ga je več kot polovico brez stalnega zasebnega nameščenja, to se pravi, da so bili in so tudi še danes fašistovski četaši večinoma ljudje brez stalnega poklica in so zato tudi vsi do danes živeli od fašizma kot plačanci. Kakor jih je doslej plačevala fašistovska organizacija s pomočjo nasilnih davkov (prostovoljnih darov in podpor), ki jih je nalagala trgovini, industriji in sploh državljanstvu ker se je vsepovsod »pobiralo«, tako jih bo odslej morala plačevati država, seveda v svoje »varstvo«.

Z reorganizacijo vojske, nadaljevanjem prezenčne službe od 15 na 18 mesecev in organizacijo »Narodne Obrane« hoče namreč Mussolini doseči, da bo Italija varna na znotraj in na zunaj, ker ji bo tako vsak hip na razpolago do pol milijona oborožene sile in sicer prvovrstne.

Za dosego te »prvovrstnosti« pa bo vsekakor treba zlasti pri fašistih temeljitega izčiščenja, kajti kakor kažejo neprestane okrožnice vodstva stranke, posebno pa zadnja, ki je bila izdana te dni, je v fašizmu silno veliko plevela in še kaj hujšega. Zadnja okrožnica je pravcata filipika proti razkolstvu, ki se vsepvek pojavlja v fašizmu, se brdsko pritožuje proti nediscipliniranosti v provincialnih organizacijah in grozi z naštrojimi kaznimi z izključenjem. Obenem pa tudi toži, da silno primanjkuje za vodilna mesta sposobnih ljudi. Stara pesem: oči večje kot želodec! Požreti so hoteli vse, sedaj pa se jim je ustavila prebava! Ta bolezen pa je že marsikoga vzela!

JOVICA M. SILOBRŠIČ:

Naloga našega dijaštva.

Naše jugoslovansko dijaštvo se je vedno navduševalo za dobre ideje in za vsa vprašanja, tičeča se našega nacionalnega življenja in to je mnogo pripomoglo pri reševanju teh vprašanj. Že v prvih pokretnih, ki so se začeli širiti med našim narodom, se je dijaštvo vidno udeleževalo, in mnogokrat je bilo ravno to udeleževanje velik in močan steber, na katerega so se opirali razni naši nacionalni pokreti. Delovanje dijaštva moremo opazovati posebno v našem predvojnem nacionalističnem pokretu, v katerem se je udeleževala, brez razlike, visoko- in srednješolska omladina. Ona je dajala temu pokretu oni sveži mladeniški impuls. Naše dijaštvo je bilo prežeto s samozavestjo, katera je zelo potrebna za razvoj vsakega, a še posebno nacionalističnega pokreta. Ona je s svojo navdušenostjo vplivala nado in krepila vero v naše končno osvobodjenje in je gotovo mnogo doprinesla ustvarjanju naše države.

To je bilo preje, a danes stojimo v tem pogledu mnogo slabše. Sedaj, ko potrebujemo v naši državi sodelovanja učeče se omladine mnogo bolj nego poprej, je takorekoč nimamo. Konstatirati moramo žalostno dejstvo, da se večina našega dijaštva jako malo interesira za vsa ona mnogobrojna vprašanja, ki se tičejo našega nacionalnega življenja in razvitka. Večina je proti vsemu temu pasivna, ali pa se za vse zelo malo briga.

To je zlo, katero nas boli, zlo katero mora zginiti. Ta nerazumljiva pasivnost se mora istrebiti iz našega dijaštva. V njem mora zavladati zavest, da je njegova dolžnost posvetiti ves prosti čas narodu, na kakršnemkoli polju našega samostojnega življenja, posebno pa na kulturnem, da tako doprinese svoje udeleževanje v celokupnem redu za izgradnjo naše zajednice, kulture, države in nacije.

Naše povojno dijaštvo se mora osvoboditi one vojne psihoze, katera ga je obvladala in da sledi potem vzgledu svojih predvojnih tovarišev, kateri so bili pripravljeni dati tudi svoje življenje v borbi za naše osvobodjenje in ujedinjenje. Ona se mora vedno spominjati svojih predhodnikov in da tako ogledajoč se v njihov primer, prične smelo delovati v naši svobodni državi.

To je naloga našega dijaštva. Ono se mora zavedati veličine naloge, da potem tudi dostojno pokaže kako je dorastlo nalogi, katera mu je namenjena v svobodni domovini.

Naj se naša učeča omladina zaveda, da potreba njenega udeleževanja ni dokončana z našim ujedinjenjem, temveč ona mora biti popolnoma prepričana, da je ravno sedaj potrebno njeno sodelovanje. **V naši državi je danes potrebno, da zavлада v celokupnem dijaštvu struja našega mladega in zdravega jugoslovanskega nacionalizma.** Dijaštvo se mora udeleževati v nacionalističnem pokretu, ker je tu njegovo mesto in ker ga tjakaj zove nacionalna in državna dolžnost. Edino v tem pokretu more delovati koristno za državo in nacijo.

Verujem, da se bode dijaštvo zavedalo tega in da bode živo delovalo po svojih močeh pri vsakem delu v smislu naše velike ideje.

NACIONALISTI ŠIRITE »ORJUNO« IN NAŠ POKRET!

Orjuna ustvarja nacionalen blok v Vojvodini.

V smislu zaključka Centralnega vodstva Orjuna, je osnoval Oblastni odbor v Subotici in Novem Sadu Nacionalni Blok, kateri bode kompaktno nastopal na bodočih volitvah. V odbor so izbrali po dva predstavnika radikalne stranke, dva demokrate, dva dobrovoljca, dva invalida, dva nacionalista in dva neodvisna. Predsednik izvrševalnega odbora je radikal dr. Milorad Nedeljković. Ta odbor ima nalogo stopiti v stik s klubi strank in, da v najkrajšem času izvrši delo volilne narodne sloge. Konferenca, katera se je vršila v to svrhu v Subotici je zaključila sledeče:

Vsi prisotni zaključujejo v svojem imenu, da zahteva naš nacionalni interes, da sestavijo pri bodočih volitvah vsi državotvorni elementi, brez razlike strank enotno slavensko listo v subotičkem volilnem okrogu. Izvrševalni odbor mora stopiti v stik s klubi strank, potem se pa izdajo definitivni zaključki.

Ob tej priliki piše »Princip«: Mišljenje, da z ozirom na prilike v subotičkem volilnem okrogu, morajo nastopiti kompaktno vsi državotvorni elementi, so zastopali z enakim prepričanjem radikalci in demokrati, da se o drugih niti ne govori.

Ta enodušnost, katere se niso nadejali niti največji optimisti, predstavlja ogromen uspeh te konference, kateri se mora imenovati največji politični uspeh in največje nacionalno delo, katero se je sploh vršilo v celi naši državi, odkar so razpisane volitve in raznašene strankarske strasti.

Častitamo uspehu bratskih organizacij.

IDEAL-C. pisalni stroji THE REX CO., Ljubljana.

DR. IVAN LAH:

„Jadranska Straža“.

Naša Omladina bo imela lepo nalogo, da posveti svoje mlade sile novi organizaciji, ki se bo razširila po vsej naši državi, to je: Jadranska straža. Središče društva je v Splitu, v onem našem Splitu, ki je tudi naše naravno primorsko središče in je bil vedno odločen glasnik nacionalne Jugoslovanske ideje. Po pravilih se morejo povsod ustanovljati glavni odbori ali podružnice in mislimo, da ne bo večjega slovenskega kraja, kjer bi te podružnice ne bilo. In tu je predvsem dolžnost mladine, da krepko sodeluje pri propagandi in organizaciji. Ako ima naša starejša narodna generacija še premalo zanimanja za naše morje, mora mladina predvsem tja obrniti svoje oči in kazati narodu pot njegove bodočnosti.

Kadar pojemo naše »Morje adrijsko«, se nam skoraj solze oči in v srcu čutimo krivico, ki se je nam zgodila, ker ni videti več našega brodovja...

Temu kriv je tuji meč! Toda s pesmijo samo si ne bomo priborili našega morja nazaj. »Tuji meč« bo ležal na njem in tuja roka bo vladala nad njim, dokler si ga ne osvojimo s svojim delom, s silo in voljo, s trdom in žrtvami. Zato je treba začeti s krepko akcijo. Nečemo tu govoriti o bivšem »Flottenverein«. Bil je — in je nam dokaz, kako je znala stara država delati za svojo pomorsko silo. In naravno je, da so bili tudi naši ljudje zraven, saj so bili marsikje, ker so delali za druge. Vprašanje je, ali bomo mi zdaj tam, kjer bomo delali za nas. Spomnimo se samo na Madžare, ki so znali preko celega hrvatskega naroda priti do Reke, da so tam imeli svoji »tenger« in kaj so žrtvovali, da so se zadržali ob naši Adriji. Avstrija in Ogrska sta sedaj daleč za našim hrbtom — mi sedimo ob morju, kakor smo sedeli prej, ko so oni tam vladali. Morje na je naša sila in bogastvo, za katerega nas zavida svet. Zato je Italija tako hrepenela po Dalmaciji in se nam vsedla v naša najbližja pristanišča. Sedaj je treba da razvijemo svoje pomorske sile, ki bodo obenem vir naše moči in našega bogastva. Šele tam ob morju se odpirajo velike perspektive Jugoslavije. Misel na našo bodočnost ob morju bi morala premagati tudi naše notranje slabosti, nepotrebne spore in malenkosti, ki nas od dne do dne bolj uničujejo in onemogočajo zdrav razvoj države. Zato bi »Jadranska straža« ne smela postati stvar parade in praznih veselje — ampak propaganda naše nacionalne misli — velike skupne zavesti in energičnega dela za okrepitev naše države ob našem morju. Sedaj ima društvo namen zbirati sredstva oziroma denar za nove ladje, a to bo pri sedanjih cenah in razmerah precej težko mogoče. Mnogo več se bo dalo doseči s tem, da pospešimo zveze z našim morjem, da se zavedamo njegovega pomena in da ga spoznamo. S skioptičnimi predavanji bi se moralo v vsakem večjem kraju pokazati našemu narodu krasote morja in naša glavna primorska mesta. Treba bo podpirati izlete na morje, šolske, društvene itd. Važno bi bilo, da »Jadranska straža« sama organizira posebne vožnje za širše sloje svojih članov. Vse to seveda ne bo mogoče takoj. Z energičnim delom in agitacijo bi se mogla ustvariti organizacija, ki bi mnogo pripomogla k spolnitvi naše nacionalne zavesti. In to je delo mladine.

Strossmayerova proslava u Zagrebu. Godine 1915. navršilo se je stotinu godina od rođenja Vladike Strossmayera. Budući da je zbog ondašnjih političkih prilika bilo nemoguće na dostojan način proslaviti taj velik dan, to su Or. ju. na, Narodna Odbrana, Savez dobrovoljaca i Jug. Sokol i. u Zagrebu odlučili ove godine prirediti svečani pomen velikom Vladiči. Na dan rođenja, 4. februara, biti će u 10 i pol sati u Narodnom kazalištu proslava, na kojoj će g. Lujo Vojnović, lični znanac Strossmayerov, držati svečanu besedu.

U prilikama, u kojim se ova proslava prireduje, znači ona manifestaciju jugoslovanske misli, pa ju i mi bratski pozdravljamo i želimo joj što veći uspeh.

Predavanje o Cankaru u Beogradu. U ponedeljak g. prof. Uroš Dočić, u dvorani Univerziteta, predava o našem velikom pesniku Ivanu Cankaru. Koliko su ovakova predavanja potrebna i korisna mislimo da ne treba mnogo isticati.

— Gle; vidi Anđelijo, ono žarko sunce, koje nas crvenim očima nekako gleda; skriva se tamo daleko iza one gore. Izgleda mi kao da nam se smeši i raduje. — Gle, kako ovi mali crveni oblaci igraju nekakovo veselo cursko kolo. Zar ti ne izgleda da pevaju vesele kolske pesme uz gusle starog i dobrog Svantevida i uz diple njegovih sinova Stojana, Jarila, Krese i Davora.

Veselin je podigao ruku, a pri tome je lagano naslonio glavu na Anđelijino rame, pa u nekom zanosu nastavljao:

— Zar ti ovaj oblak, Anđelijo, — vidiš li ga, onaj gore poviše svih ostalih, ne izgleda ko crvena ruža poštropljena crvenijom krvlju; zar ti to ne izgleda kao neko božanstvo, nešto veličajno i lepo?!

Anđelija, koja do tada nikad nije bila osetila Veselinovu blizinu, osetivši ju sada onako nenadano i silno, učuta i ukočenim čudnim pogledom gledala je ono šaroliko nebo i veselu igru crvenih oblaka i oblacića. Nije znala što se zapravo u njoj dešava, ali je vrlo dobro osećala neku slast i u opšte nešto lepo i ugodno nešto što ju je neobično dražilo. Anđelija pravo nije ni znala, dali ju draži blizina Veselina ili taj veličanstveni prirodni prizor.

Čutanje.

Noć počne padati.

Anđelija i Veselin ostadoše tako naslonjeni jedan na drugoga, a da pri tome nisu progovorili niti jedne rečice.

Na jednom su duboko obojica uzdahnuli; potražali su svaki svojem blagu, pokupili ga i mirno pošli svaki svojoj kući.

Putem su išli pognute glave; bili su nekako čudno raspoloženi i zamišljeni. Kad su bili na razkršću nekako su se čudnovato, gotovo stidljivo pozdravili i razišli...

(Nastavlja se.)

LJUBO D. JURKOVIĆ:

(2).

3.

Na malom brežuljku, koji se je dizao iznad malog polja, sastali su se, kao obično Veselin i Anđelija. Predvečerje jednog lepog prolećnog dana.

Mladi janjci skakuću okolo belih ovaca, koje mirno pasu i prebiru travu...

S jedne strane brežuljka vidao se je sam sivi kamen.

U blizini se je nalazio red rascvetalih belih bajamovih stabala. Između tog belog cveća provirivali su ploščati krovovi malih potleušica. Malo dalje dizao se je dugi niz velikih i malih kamenitih golih brežuljaka, sve čudnijih i čudnijih oblika.

S druge strane brežuljka prostiralo se je malo poljice. Kroz poljice je tekla bistra pitka voda, koja je izvirala iz pećine pod samim brežuljkom, a koja je uvirala u mali ponor s druge strane polja.

Sve je to sitno i malo i daje sliku oskudnog i siromašnog kraja.

— Dobra večer, Anđelijo sele! — Veselo ju pozdravi Veselin.

— Da si mi zdravo, Veseline brate! — Još lepše mu odzdravi mlada Anđelija.

U naručju je držala mlado janješce, koje je milovala svojom od sunca opaljenom rukom, i koje je pokadkad, od milošte, ljubila kao da je kakovo čeljade. To je bilo njeno najmilije vunjače iz njena malog šuljića, vunjači. Kad ga je pustila iz naručja, pošto se je nekako samo trglo i poletilo staroj bejoj ovci, ona se je obratila Veselinu i s njime je progovorila par reči.

Veselin je bio pravo učutao; divio se je njenom veselju i radosti. Kadga je ona onako milo pogle-

dala, bilo mu je kao da ga je netko ošimuo bajovnim vračarskim štapom.

— Pravo veliš, Anđelijo, da su ovce i janjad najmilije životinjice. Vidiš Anđelijo, ja poznam svako svoje vunjače, i našo bi ga u najvećoj strugi blaga, a i drugo mi je; ali veruj da ih od nekoliko vremena ja više ne volim onako kao prije — i sam neznam zašto. Veruj mi: srce mi kao za nešto drugo tuče. Velim ti, Anđelijo, i sam neznam što mi je, i zašto ih ne volim kao pre.

Anđelija je u ruci držala zelen list i desnom ga rukom vrtila okolo levog kažiprsta.

— Vidiš Anđelijo, — nastavio je Veselin iza male stanke — sad mi i ovce, jednako kao i svako vunjače, izgleda u kao prave plašljive budale, jer kud će jedna, jeli Anđelijo, tud će sve, i to jednako bilo u tor ili u besan beg. — — — Goveda su mi draža, jer su ozbiljnija, izgledaju pametni, pa se čeljade s njima nekako može i da porazgovori, a čini se a i neki kažu, da oni razumevaju sve što im kažeš i govoriš, ali da im Suvid ne da dar govora.

— Istina je što kažeš Veseline; ali znaš ovce su i janjad male, sitne životinjice pa izgledaju kao nešto tvoje, nešto milo i drago. Goveče je veliko, mnogo više od čeljadeta, pa njega ne možeš grliti i u naručju držati ovako kao ja ovo moje malo janješce — na to je dohvatila svoje lepo najmilije janješce pritisla ga čvrsto na grudi, izljubila ga svega, pa živo nastavila razgovor — pa znaš Veseline, ja bi i goveda volela, da su malo ohretnija i življa, da ne izgledaju onako tromo i leno.

Dok je Anđelija nastavljala svoj govor o govedima, Veselin je gledao šaroliki zalaz sunca... Ovog puta nije bilo crnih oblaka.

Kad je Anđelija učutala i pogledala sunce koje zalazi Veselin je tiho šaputao i sve to više približavao se je njenom jakom mladom telu, čiju je toplinu živo osećao...

Strossmayerjeva priloga „ORJUNE“.

Naša Strossmayerjeva priloga.

Ista načela ki so nas vodila, da smo zadnji številki »Orjune« priložili Svetosavsko prilogo, nas vodijo tudi danes, ko svojim čitalcem nudimo Strossmayerjevo prilogo. Ne samo, da na ta način slavimo največje sinove svojega naroda nego mi vršimo tudi sveto dolžnost napram narodu in domovini: mi seme iz kojega morajo vzrasti ideali, ki so zapušani na naši zastavi, kojim smo posvetili vse svoje sposobnosti in, ki mo jih prejeli od svojih najboljših in največjih mož.

Širite ideje našega velikega vladike, ki je s svojim svetlim umom videl vsa naša bodočnost in širite ideje našega prvega nacionalista, — na delo za narodno jedinstvo in njegovo veličino!

*****

JOSIP JURAJ STROSSMAYER:

O edinstvu, slogi in ljubezni našega naroda.

Slovani ne bomo izvršili onega poslanstva nit' v Evropi nit' v Aziji, ako ne bomo edini. Vse naše nadloge prihajajo od naše nesloge. Le edinstvo bi nas moglo rešiti, z njim bi mogli uvesti v življenje vse one osnove katere nam božja previdnost stavlja pred oči.

Mi južni Slovani zavzemamo neizmerno važen geografični položaj ter smo brez dvoma poklicani za učitelje pri razvitku za človeštvo zelo važnih dogodkih. Odtod torej dolžnost neumorno delovati nato, da si preskrbimo ona moralna sredstva, brez katerih se ne more doseči na tem svetu popolnoma ničesar.

Sedanja doba je enaka oni pred tisoč leti. Naši sovražniki bi nas takrat zatrli, ker smo bili orodje v neprijateljskih rokah. A v tej žalostni dobi sta prišla iz vzhoda sveta apostola Ciril in Metod, ki sta govorila naš jezik in nas ujedinila. **Danes predi edinstvu zavist.** Nekateri, in to v večinoma, mislijo, da bi edinstvo cerkva spremeniło običaje vzhodne cerkve... da bi raznarodilo narode (Slovane) **ampak ti so na krivem potu. Mi bi se ravno obratno z edinstvom vrnil tja, kjer smo bili za časa Cirila in Metoda, ker raskol ni niti njihovo niti slovensko delo.**

Edinstvo, sloga in ljubezen našega naroda mi je bila in je še vedno edina in največja želja na tem svetu. Jaz sem vedno mislil in vedno delal za to edinstvo, daširavno so me mnogi radi tega krivo sodili in obsodili. A za to edinstvo našega naroda sem pripravljen žrtvovati tudi svoje življenje.

Narod je siromašen, bijejo ga težke nadloge, narod nima prijateljev, ampak vsemu se bode odpomaglo če pridemo do sloge in ljubezni, če pridemo do edinstva. Ko se bodem poslavljajal oa tega sveta, bode moja poslednja molitev za edinstvo naroda. Vsemogočni večni Bog usmili se mojega dobrega naroda in ujedini ga!...

Nič drugega ne želim nego leči v hladni grob in brez krivde pred Bogom žrtvovati se edinstvu mojega naroda, da bode eden, kot je Jezus in njegov oče eden!

Prinašamo izvleček iz Strossmayerjevega govora pri posvečenju djakovske katedrale 1. oktobra 1882. in pri proslavi tristoletnice Nikolaja Zrinjskega, kjer je biskup govoril o potrebi Zagrebške univerze 1866. Pripovedujejo, da je biskup jokal, ko je držal svoj prvi navdušeni govor, a ko so ga vprašali po mnogobrojnih zdravilih katere je govoril dan, odkod ima toliko moči in spretnosti, je odgovoril: »Ne vem. Ko govorim, potem mi je kot da ne govorim jaz, nego da govori iz mene neka višja sila.«

*****

TADE SMIČIKLAS:

Biskup Strossmayer in Slovenci.

Slovenci so bili škofu v resnici dragi bratje. Petintrideset let je prihajal škof vsako leto v slovensko Slatino. Skoraj z vsemi odličnejšimi Slovenci je imel stike. Oboževal je dobro slovensko ljudstvo radi njegove religioznosti. Videl sem ga nekoč plakati ob priliki neke slovenske procesije, a izgovarjal je med tem besede sv. Jorolima: »Na teh počiva Kristusova vera in ne na nas.« Milko Celepič pripoveduje da je škof v devetdesetem letu, na koncu svojega življenja, ko ga je že zapuščal vid najrajši molil iz slovenskega molitvenika »Slava Gospodu«.

Slovenski narod se je veselil osnutka jugoslavenske akademije, kot svoje; veselil se je in slavil osnutek vseučilišča v Zagrebu; veselil se je posvečenja škofove stolne cerkve in mesto Ljubljana ga

je sprejelo kot svojega častnega meščana (1882). Slovenci so tudi slavili otvoritev galerije slik, Škof jim je zahvaljujoč se rekel:

»Sve, što gradu Zagrebu za napredak i slavu služi, napredak je ujedno i slava grada Ljubljane, a sve, što diže, unapređuje i slavi Ljubljanu, diže, unapređuje i slavi ujedno i Zagreb (1884).«

Ves slovenski narod je slavil v pesmih in v društvenih petdesetletnico njegovega mašništva (1888.). Vsi pisatelji in slikarji so izdali skupno s hrvatskimi pisatelji spominsko knjigo »Matiice Hrvatske« da proslavijo petdesetletnico njegovega škofstva (1900.). Škof je tudi podprl »Sovensko Matice«, ko se je osnovala, s tisoč goldinarji. Podpiral je društva in čitalnice, podpiral je mladež hrvatsko kot tudi slovensko.

»Mi Hrvati« — odgovoril je škof l. 1863. goriški čitalnici — »sve pojave narodnoga života kod braće i prvih naših susjeda Slovenaca s bratskim upravo srcem i onim čvrstim uvjerenjem pratimo, da svaki vaš korak naprijed i nama je koristan upravo tako, kao što je i svaki naš napredak i vama probitačan. Što je božjim i prirodnim zakonom potvrđeno, tomu se nijedna sila oprijeti ne može. **Od Boga je i prirode, da smo jedan narod i da nam jedna te ista budućnost predstoji.**«

Škof je smatrao brate Slovence kot hrvatsko predzidje proti zahtevam in navalom nemškega plemena, zato jim je priporočal, da se v književnem jeziku približujejo Hrvatom. Škof je napisal slovenskemu narodu lepo študijo v odgovor na omenjeno goriško čitalnico katera kaže, do se briga z dušo in srcem za slovensko usodo.

R. Peterlin-Petruška.

Na Strossmayerjevem grobu.

Odšla je množica, umolknili koraki pod svodi kripe so in zdaj s Teboj sem sam, vladika veliki, ki v borbi neenaki pokazal pot si k zmagi, k sreči nam.

Imamo res vladik mogočnih brez števila, no, takšen kakor Ti, ni bil do zdaj noben, um omračila jim je tuja, vrazja sila, svobode jim pogled je bori zaslepljen.

Pod jarmom Madžarov in Nemcev še je ječal ves narod Tvoj, a Ti se nisi bal, pred Pešto, Dunajem in Rimom nisi klečal, in možko si, stojš njim vsem odgovor dal.

Pravic za narod večnih si zahteval, in si, da bo napočil dan,

ko bo v vseh cerkvah pop slovensko pel, ko Srb, Hrvat, Slovenec bo — Jugoslovan, —

»Lijepa naša Slovenija — pravi škof — naziva se svojinom tude prosvijete, pak bismo valjda i mi, a poslije i oni Slavljani, koji danas još pod okrutničkim igom stenju isto to imali postati. Krivoga li pojma o prosvjeti! Po mnijenju nekih ljudi prosvjeta se načinom posvema mehaničkim širi poput vočke ko ja se s jednoga vrta u drugi presaduje, ili poput rastopljena meda, koje se iz suda v sud prelijeva. Po mom mnijenju stoput bi nam prije za rukom pošlo izobresti način, kojim se trak sunčani u zemlji rastali i raznomu cvijeću svoje boje, raznomu voću svoje slasti pribavlja nego otkriti tainu onih zakona, kojima blaga promisao prosvjetu među narodima širi. Nije svaka jezibina za svaki želudac. Jedna zemlja jedno, a druga drugo rada; I narodi, kao i pojedini ljudi, imaju svojih psiholoških osobnosti, te kao što nam povijest svjedoči, narodnim naravnim nagodom jedni ovim, drugi drugim pravcem udare; jedni u ovoj, drugi u drugoj struci ogromni napredak učine. Iz te upravo raznolične darovitosti ne samo stvarnoga nego i duševnoga svijeta najbolja božja lepota i mudrost odsijeva. Stoga upravo biva, da ovaj ili onaj narod neku vrstu prosvjete postojano od sebe odbija onu pak vrstu koja mu je srodna, svojim posve načinom u biće svoje i krv svoju tako rekuć pretvara. Neumorna pčelica neće na svako stablo, nego cvijeće izabire i svojim načinom u košnici probavlja, dok ga u med i vosak obrati. Prosvjetu za neke tobože privilegirane jezike prikovati znači za sve glave jednu kopu skrojiti i lijevi red božji nujnom monotonom ljudske samovolje zamjeniti. Nije to prosvjeta, ako pojedini izobraženi muževi ne toliko svoje vlastite, koliko narodnoga onoga genija, komu se iznevjeriše, misli tudim jezikom vješto odjenu i veliku si slavu u tudem svijetu steku. Nije to prosvjeta, nego stari poderani plašt s novom zakrpom, koja mnogo ne vrijedi. Nije to prosvjeta, ako se u narodu nalazi otudenika ma kako inače izglađenih, kojima nije dosta vlastitomu narodu nepravdu učiniti nego se još i na susjednu braću ka-

menom bacaju, s lijeva i s desna na divne mučenike i prave svetoga krsta i slobode osvjetnike, u srijedi pak na narod najvjerniji, što putujući k Dunaju nije voljan stare svetinje svoje ni u Sutli ni u Dravi utopiti. Nije to prosvjeta, nego divoluč koja u strampučice zavada i iza svoga traga tminu i mrske omražine ostavlja. A nije ni to prosvjeta, ako se narod samome sebi iznevjeri ter tuđu besjedu na kriva usta obljubi čim se obično na uvijek odrekne jedre one jezgrovitosti i u misli i u govoru, kojoj se često puta u prostoru ili nepokvarenom narodu čudimo. Nije to prosvjeta, nije kvas, koje oplemenjuje, nego jed, koji truje. Zvanje učenjaka i izobraženika svagdje je narodu biti svjetilom i uzorom onih građanskih i domaćih kreposti, u kojima sreća naroda stoji, i nigda uzvišenomu ovomu zvanju ne mogu zadovoljiti učenjaci srcem i jezikom narodu otudeni. Velika je razlika jeda li oblaci daždom služe zemlji, u kojoj se porodiše, ili nabrzo odjezdio tudoj zemlji ili trdom plodni ugadaju. Učenjaci imaju ostali narod k sebi povlačiti, što može samo tada biti, ako srcem i jezikom s narodom spojeni ostanu.«

*****

JOSIP JURAJ STROSSMAYER.

Kako naj živimo z brati pravoslavne vere.

Živimo skupno z brati pravoslavne vere. Bodi-mo zato proti njim polni ljubezni in dobrote in spomnimo se, da je najslajnejši dokaz prave vere čista in dobrodelna ljubezen; spomnimo se, da je ljubezen ona silna moč, katera vse obvlada in kateri se ne more nikdo upreti niti po smrti. Ljubimo iskrene brate, s katerimi živimo ne samo radi tega, ker so z nami iste krvi in isti narod in ker imamo obojsto bodočnost, ampak ljubimo jih zato, ker je tudi njih cerkveni obred lep in veličasten, uveden v cerkev po sv. Baziliju in sv. Ivanu Zlatoustem, katere tudi mi spoštujemo kot svetnike božje; ker se tudi na njihovih žrtvenikih vzkazuje živi Bog odrešenik sveta; ker se tudi v njihovih svetiščih razlega božja beseda ker se tudi v njihovem cerkvenem petju odzivajo čarobni glasovi iztoka, kot pri nas zapada. Ne poslušajmo nikoli onih, kateri bi nas hoteli s katerikoli sredstvi razdvajati, ker to so očividno naši sovražniki. Oni grde pregovore, katere je izumil sam pekel, da seje med nami mržnjo in odurnost iztrebimo za vedno iz našega srca in naše duše in ko jim zgine sled iz naših besed, naj nimajo tudi v naših ustih nikoli nikake sledi. Eni in drugi spoštujemo in častimo sv. Cirila in Metoda, to je prav in Bogu po volji; ampak ti dve sveti imeni naj nas spoilita v bratski slogi in ljubezni tako, da ostanemo v bodoče vsak pri onem kar nam je sveto in milo, kar je že od vekomaj priraslo naši duši in srcu; združimo se pa v tem, kar so nam naši sveti apostoli priporočali s celim svojim življenjem in delovanjem, kar so nam na čast smrti zapustili kot sveto oporoko, kar še dandanes ponavljajo pred božjim obličjem, a to je, da bodimo edini z vero in s cerkvijo in to edinstvo smatrajmo kot poroka naše sedanje sreče.

*****

JOVICA M. SILOBRČIČ:

Prvi jugoslovenski nacionalista.

Posle Rastka Nemanjića našeg prvog prosvetitelja, posle sv. Save, mi se danes nalazimo opet pred jednom svetlom pojavom, nalazimo se pred senj jednog od onih ljudi, koji su čitav svoj život i čitav svoj rad posvetili svom narodu; nalazimo se pred senj našeg velikana, našeg jugoslovenskog vladike Josipa Jurja Strossmayera.

Slaveći ovaj dan, moramo da se podignemo iz svakidašnjosti našeg života i da padajući ničice upremo oči u svetli lik, u svetlu uspomenu prvog Jugoslovena, prvog predstavnika naše nacionalističke ideologije.

Josip Juraj Strossmayer po svom rodu i po svim onim nastojanjima koji su vodili njegov rod, bejaše Jugosloven, bejaše nacionalista. Čitav njegov rad bio je samo namenjen toj velikoj ideji, koju je on još onda oduševljeno prihvatio i kojoj se je stavio u službi. Naš vladika bio je nacionalista, ta čitav njegov rad to nam javno kaže, on je shvatio da će jedino naš, tada rascepan narod, ujediniti i podignuti ako ideja našeg nacionalizma prođe u najšire slojeve naroda. On je toga bio svestan i on je na tome radio, pripremajući tako veliki dan našeg Ujedinjenja. Strossmayer je verovao da jugoslovenski narod neće biti uvek razjedinjen i da će on ipak jednom imati svoju jedinstvenu državu. Ta ga vera nije ostavljala ni onda kad je u svom delovanju nalazio na zapreke i kad je stajao pred momental-

nim neuspjesima, već ga je još više bodrila i ječala u radu za postignuće velikog cilja, koji je sebi postavio.

U onim vremenima, kad je naša nacionalna svjest i stvar tako slabo stajala, kar unitaristične tendencije nisu bile jako ocrtane, i kad se jugoslovenstvo shvatalo kao nešto nebuloznoga, i kad se nije pojimalo značenje istoga, onda ne samo da je Vladika Strossmayer shvatio značenje toga, nego je i obgrlio ideju, koja je to zastupala. On je shvatio jugoslovensku ideju! Shvativši je, on nije ostao samo pri tome, on ju je i konkretisao, on joj je dao nešto stvarnoga. On ju je prvi i afirmisao. Davši joj jednu afirmaciju, postavio je jugoslovensku ideju na čvrste temelje, koji se nisu mogli više da sruše, kao što se nisu mogli da unište oni koji su radili za njeno ostvarenje. Da, Strossmayer ogrejen ljubavlju prema svom narodu i verujući u nj, propovedao je jedinstvo svog naroda, i propovedajući ga, on je shvatio da to jedinstvo treba da bude pod jednim imenom, da jedinstvo treba da bude u svemu unitarno, i zato je on onda uzeo jugoslovensko ime, znajući da je to naše, i da će isto pospešiti naše Ujedinjenje.

Svojom veličinom probijao je onaj vekovni led, koji je bio obuhvatio srca većine Hrvata, Srba i Slovenaca. Svrtajući oči našeg, onda većim delom neoslobodenog naroda na malu slobodnu srpsku kneževinu, ulevao je žar svoje vere u narod i propovedao mu je, da mu se bliža spas i oslobođenje s one strane Dunave i Drine, našeg naroda, dajući obilate svote Srpskoj Matici u Novom Sadu i Slovenskoj Matici u Ljubljani. A da dade izražaja svom delovanju na jedinstvu crkve podigao je u svom Đakovu velebnu katedralu, nad čijim ulazom zapisa upravo zlatne reči: »Slavi Božjoj, jedinstvu crkava, slozi i ljubavi naroda svoga.« Te reči označuju čitavo delovanje našeg Strossmayera i one nam daju u pravom svetlu njegovu veliku i snažnu ličnost.

Mi jugoslovenski nacionalisti ponosni smo što se je u našem narodu rodio jedan tako odličan muž, što nam je naš narod dao človeka, koji je sve svoje sile stavio u njegovu službu, nastojeći da oživotvori njegove ideale. **Genije našeg naroda progovorio je preko tog idealnog narodnog Vladike.**

U prilikama, u kojima je naš Vladika živeo, on se prihvatio onog reda, koji je jedin bio tada moguć; stao je da propoveda duhovno i versko ujedinjenje našeg naroda. On je tako spremao teren za naše konačno političko ujedinjenje, za stvaranje naše države, znajući da uz političko jedinstvo treba da bude jedinstvo duše, eda ono bude pravo i celovito. Ali on nije ostao pri samom propovedanju, već je i stvarno radio u smislu svojih ideja. Osno- vao je, osim toliko drugih ustanova, u Zagrebu akademiju znanosti i umetnosti i univerzu, koje je nazvao jugoslovenskim imenom i tako je dao svom narodu one velebne institucije, koje su bile žarišta jugoslovenskog narodnog života. Potpomagao kulturna društva i srpskog i slovenačkog dela.

Mi se ponosimo sa Jos. Jurjem Strossmayerom, koji je znao da predstavlja naš narod tako odlično i da mu pronese glas diljem celog sveta. Da, mi se ponosimo sa katoličkim vladikom Strossmayerom, jer je on bio Vladika čitavog našeg naroda bez razlike imena i vere.

Sećajući se danas svetle uspomene našeg Vladike, mi jugoslovenski nacionalisti gledamo u Njemu uzor, u koji treba da se u svom redu ugledamo. Mi ne možemo zaželiti boljeg primera čoveka, koji je svom narodu samopregarno posvetio sve. Nas mora da bodri i da žari ista ona vera, koja je bodrila Strossmayera i koju je on drugima ulevao.

Ako promotrimo ideje, rad i delovanje našeg Velikog Vladike, tog »prvog slavenskog genija«, mi slobodno možemo da ga nazovemo **prvim jugoslovenskim nacionalistom.**

Strossmayer in gospod Franc Josip Habsburški.

Ko je slavila Rusija 1888. leta dvestoletnico kršćenja svojega kneza Vladimira in ruskega naroda v Kijevu, je poslao Strossmayer sledečo brzojavko: »Dedščina sv. Vladimira, sveta vera, je vstajenje in življenje, svetloba in slava ruskega naroda. Bog blagoslovi Rusijo, da s trdnostjo vere, vzornim življenjem, božjo pomočjo in krščanskim iunaštvom, izpolni razen svoje druge naloge, **tudi svojo najvzvišenejšo svetovno misijo, katéro ji je dal Bog.**«

Ta brzojav je vzdignil velikanski prah nemškega in madžarskega tiska. Madžarska vlada se je obrnila celo na kralja, da ta brzojav škofa Strossmayerja javno obsodi, a njega samega posvari in kaznuje.

Meseca septembra 1888. leta je prišel cesar Franc Jožef na vojaške manevre v Bjelovar. Ko se je kler predstavil, je cesar takole posvaril Strossmayerja (po »Pester Lloyd«): »Čudil sem se, kakšen brzojav ste vi poslali v Kijev. Vi niste bili pri sebi. Vi ste bili bolni. To je vendar čin proti monarhiji in proti naši cerkvi!«

Škof se na to pokloni, si potegne z roko preko čela in reče: »Veličanstvo! **Moja vest je čista!**«

J. J. STROSSMAYER:

O Nemcih v naši domovini.

Glejte naš narod vam je dal vse kar ima: svoji kruh je delil z vami, sprejel vas je v svojo zajednico bratsko vas je pozdravil v svoji cerkvi, da živite v miru z njim kakor bi bili njegovi bratje in da združeni kličete božji blagoslov na svojo rodno grudo, da složno vzgajate svojo deco, vse, prav vse vam je dal ta narod, **le svoje domovine vam ne sme dati, da bi ga mogli izriniti iz nje.** Ko ste vi prišli semkaj ste želeli, da narod in to svojo novo domovino vzljubite. To uči že sama narava, ki vas je vodila k temu, da vidim danes, kako govorite vi z nami isti jezik jeste isti kruh in vdihavate isti zrak.

*****

PETAR PREDOVIČ:

Biskupu Strossmayeru.

Drhtnu Rim vječni, sva se zemlja lecnu
S Tvoga gromnog, s Tvod potresnoga slova —
Kako da naš svet ne ustrepti s Tebe

Radosti silnom!

Već od trešnje te starinskoj na zgradi
Puče zid diljem, iz mračnih mu rupa
Već lete širom nepokojne sove,

Miševi slijepi.

I druga noćad, a ovoj nemani
Suprot svud priču bjelodanke budne
Ptice, međ kojim evo i pjesme mi

Tebi na slavu.

Zdravo, naš slavni, veliki junače!
S ponosom gleda na milog si sina
Zemlja nam rodna, s ponosom zove Te

Narod ljubimcem.

S ponosom sav svijet pripoznaje Tebe
Prethodnikom svog neodoljivoga
Tieka pram stalnom, vječitom si cilju

Uzorna boljka.

Zato tujni on na sve strane dikom
S Tebe, a mala, prezrena Hrvatska,
Za koju svet taj ni ne znaše skoro

Sad je na glasu.

O sviće nov dan! već mu svijtela zrake
Dopiru prve, ter se njimi veće
Lijevaju ljudstvu i vrhunci, glave

Veljih umova.

Magle već s duša padaju mnogih i
Prodire u svijet čistiji razuma
Zrak, i rudi svod nebeski mnogom se

Razbornu oku.

Danu tom zlatoustan Ti si!
Njemu su sjajne Tvoje rieči prvi
Spjev ptice rane, za kojom će skoro

Sfediti druge.

A za njim žarko i sunašće granut.
Danu tom novom oj raduj se, sviete;
A uz tu radost nama i ovu još

Zamjerit ne ćeš:

Sin naše zemlje njemu bjaše slutnik,
Sin naše zemlje njemu bjaše viesnik,
Sin naše zemlje i dovieka bit će

Hvaljen mu junak.

Zdravo, naš slavni, veliki junače!
S ponosom gleda na milog si sina
Zemlja nam rodna, s ponosom zove Te

Narod ljubimcem,

*****

J. J. STROSSMAYER:

O Ustavima in građanskim zakonima.

Svaki narod ima neke temeljne zakone, kojima se ustanovljuje državni sustav i način vladarstva, utemeljuje i opredeljuje javna oblast. Te zakone zovu ustavima. Što je zgradi temelj, to su državni zakoni. Ako ikoji t ono ti zakoni mora, u biti postojani, niti je probitačno, bez krajne nužde, preinačivati ih. Narod, koji lakoumno, nasljedujući izgled svojih susjeda, svoj ustav mijenja, sličan je maloljetnom djetetu koje se nad prizorom požara, koji blizu roditeljskih njegovih zgrada bjesni, raduje i goreće ugljevi je u očinsku kuću baca i tako, je čini žrtvom vatre i obraća je u prah i pepeo.

Drugi zakoni tiču se obitelji i društva, stvari i osoba u državi, i ovi se zovu građanski zakoni. Ovi zakoni moraju biti prosti, koliko je samo moguće jasni, značaju naroda prirodni, ako misle svoj cilj postići.

Ako državu usporedimo zdravom tijelu, onda su prvi (ustavni) zakoni srce istoga tijela, a drugi žile, po kojima zdrava krv teče. Po prvim i drugim zakonima napreduje i cvate država, vlada pravda posvuda, odbija se od državnoga tijela sve, što je škodljivo, uklanja se sve zlo, kazni se svako zločinstvo.

Narod, koji svoje grad. zakone, iz same pohlepe za promjenom, prekraja, sličan je čovjeku, koji si u glavu zabije, da je bolestan, ter lijek na lijek u sebe lije, a tako zdravlje kvari i preranu smrt prozrokuje.

Badava su, pak, najbolji zakoni, ako se ne obdržavaju, ako ih lukavština i prevara potkopa, ako činovnici više slijede glas strasti i predsuda nego glas zakona, ako suci više ljube svoju korist nego pravicu, ako građani u razuzdanosti svoje naslađivanje i djetinski neki ponos postavljaju.

Tko je čuvar i potpora zakona? Da li mać suca i strah vremenitih pedepsa? . . . Samo se ondje zakoni zemaljski točno obdržavaju, gdje ih ljudi uvrste u zakonik svijesti svoje, samom rukom božjom pisan, samo ondje zakoniti red i na njemu osnovana sloboda vlada, gdje sveznajući sudac i vječita pravda nad zakonom straži . . .

Narod, koji za građanskom slobodom teži, najprvo ima sam misliti o svom unutarnjem oslobođenju. Božanstveni Spasitelj naš, počevši djelo prerođenja ljudskoga najprvo zapovjedi: pokoru činite, to jest: očistite vašu dušu od ljage grijeha i opaćina, jerbo samo u čisti duši ulazi Duh sveti s darom i krepošću svojom. Narod, koji tu slobodu uživa, malo zakona treba, jer je sam sebi najbolji zakon; taj narod posjeduje blago slobode, koje mu nitko na svijetu ne može oteti; u krilu takvoga naroda mora cvasti građanska sloboda, baš kao što zdrava voćka mora cvasti i roditi u plodnoj zemlji, kad joj svjetlost i toplota sunca i rosa nebeska dobro ugada.

(Iz prvog pozdravnog govora narodu.)

VLAHO BUKOVAC:

Pri biskupu Strossmayerju.

Na povratku v Pariz sem krenil v Djakovo, da spoznam in pozdravim biskupa Strossmayerja.

Na potu v Djakovo, v hrvatski prestolici so nam šli povsod na roko. Od znanih osebnosti hočem omeniti obitelj Ivana Kostrančiča kakor tudi nepozabnega pok. dr. M. Šrepela ter zgodovinarja Tada Smičiklase. Slavni naš predsednik akademije Rački nam je dal navodila kako pridemo do biskupa in ko smo se odpeljali so prišli vsi na kolodvor, da nas spremljajo s pozdravi in cvetjem.

Srečno smo prišli v Djakovo. Tamošnja katedrala je napravila na nas nepopisen učinek. Škoda da tako krasna in bogata cerkev ne krasi kake prestolice. Pripovedovati o našem biskupu Strossmayerju, bi bila z moje strani prevelika prevzetnost. Gledati in poslušati njega je bilo za moje oči in uho veličastnejše in zanimivejše nego vse katedrale sveta. Kdor ni užival njegovega imena, duhovitega, grandseigneurskega razgovora njegovega milega, domačega bitja, njegovega takta, njegove neizčrpne učenosti, a nad vse božanske naravnosti, ta ne more pojmiti, da se je tak ljudski fenomen porodil pri nas!

Bilo nam je tako, kakor da bi prišli pod domači krov. Dolgo smo ostali v Djakovem in tako se mi je nudila prilika da zaprosim biskupa, da mi izdelam portrait! Biskup ni hotel sprva o tem nič slišati, ali pregovorila ga je nečakinja gospa pl. Adrovsky, katera je bila ravno tedaj s svojim možem generalom pl. Adrovsky, njegov gost. Ona je takoj odredila vse, in v treh tednih je bil portrait gotov.

Biskup in njegov kler so bili zelo zadovoljni z mojim delom. Vsi so mi častitali, a biskup sam mi je porinil v roko zaprto kuverto z denarjem. Jaz nisem hotel nič slišati o tem, ali Strossmayer da me nekako odškoduje, naročil mi je sliko za 2000 for. Glede predmeta naj bi se posvetoval s prijateljem Račkim, on pa, da bode daroval to sliko zagrebški galeriji.

Vsaki dan smo obedovali in večerjali z biskupom. On je navadno nazdravljaj, in sicer po vrsti z ozirom na stan in dostojanstvo. Užival sem v bogatstvu in zvočnosti njegovih besed. Zares bil je rojen govornik.

Pred našim odhodom nas je peljal biskup v svoje vinograde. Njegovega imetja ni bilo ne konca ne kraja, a po njim je bilo raztresenih mnogo hiš. Kmetje so čakali biskupa in, da mu izkažejo svoje veselje mu zaplešejo kolo, katerega sva plesala tudi jaz in moja soproga. Bilo je zelo veselo.

Tik pred odhodom, nas je peljal v stolno cerkev kjer nam je vse natančno razložil. Šli smo tudi pod zemljo kjer je podzemna katedrala. Tam je glavni oltar na istem mestu kot v zgornji cerkvi, a pod menso je izdolben kamenit grob. Biskup nam je rekel, da ta grob čaka na njegove zemeljske ostanke. — On je danes zakopan v tej grobnici. Razšli smo se z biskupom, kateri nas je blagoslovil in se odpeljali proti Zagrebu, srečni, da smo doživeli tako velike dni z možem našega rodu!

(»Moje življenje.«)

Iz uredništva. Biografijo velikega vladike, J. J. Strossmayerja prinesemo v prihodnji številki.

Preganjanje naših pristašev.

Vest, ki smo jo brali v torkovi številki »Jutra«, da je tudi naš somišljenik in sotrudnik, okrožni agrarni poverjenik v Ljubljani, Matko Brnčič, »izslužbene potrebe« premeščen k agrarnemu uradu v Varaždin, se je izkazala kot pravilna. Premestitev uradnika od enega urada k drugemu ni samo sebi nič posebnega, če se to izvrši res po potrebi službe in če za tem dejstvom ne tiči maščevanje. V konkretnem slučaju lahko dokažemo, da je ta premestitev satansko zlobno premišljena persekucija, veliko bolj rafinirano zamišljena kot v slučaju socialnega poverjenika A. Ribnikarja. Ta premestitev pomeni samo nadaljevanje in doseganje vrhunec poskusov, ki jih je podvzel gospod namestnik, da vrže na cesto tega uradnika in da mu onemogoči delovanje. Prisiljeni smo, da to delovanje in borbo gospoda namestnika prikažemo v pravi luči in gospoda namestnika vabimo, naj ovrže te trditve, če more.

Gospod poverjenik Bručič bil je eden od tistih redkih uradnikov, ki je svoj poklic vzel resno in stal neomajno na stališču, da politika ne spada v državno upravo, ki mora biti za vse državljane brez izjeme enaka in pravična, poštena in dosledna, kakor tudi javna in se ne sme v nobenem oziru izogibati kontrole javnosti. Po načelu, da dobra in točna uprava tvori edina pravo in trdno hrbtenico države in da je ona edina sposobna vzbuditi in okrepiti vero in zaupanje ljudstva v državo, kar je pri naših razmerah brezdvoma od največje potrebe ni gledal ne levo ne desno, ampak je dosledno izvajal konsekvence, kako mu jih je predpisoval zakon. — Jasno je, da so različni gospodje veleposelniki neprijetno občutili to dosledno delovanje, ter so iskali pomoči na en ali drug način. Zlasti pa so občutili posledice agrarne reforme tisti nemški veleposelniki, ki so hoteli ne le izvit se izpod agrarne reforme, ampak nadaljevati tudi v novih razmerah svoje delo, uperjeno samo in edino proti naši nacionalni državi, proti njeni gospodarski in politični konsolidaciji. Familija bivših knezov Windischgrätz v Planini bila je ena od najagilnejših pri tem destruktivnem delu. O tem se je že toliko pisalo, govorilo in poročalo civilnim in vojaškim oblastvom, da ga ni danes menda našega človeka, ki bi o tem ne bil prepričan in tudi sam Windischgrätz ni tega nikdar javno oporekal. — Agrarna reforma je napravila vse potrebne in po njenih predpisih mogoče korake, da se parira delovanje te familije in je verno poročala na druge oblasti, ki so kompetentne za druge ukrepe. — Priznati moramo, da tudi politična oblast ni ostala pasivna, tudi ona se je začela zanimati za to protidrjavno delovanje Windischgrätzov in g. namestnik Hribar moval je res imeti v rokavi tehtne vzroke, da je povabil pismeno agrarno reformno oblast, naj napravi vse mogoče korake proti tej familiji, katere člani so »najizrazitejši« nasprotniki naše nacionalne države, ter je tudi od lokalnih agrarnih oblasti zahteval, naj to njegovo željo sporoče samemu Ministrstvu. Tega menda gospod Hribar ne bo tajil, saj mu je že gospod Ristič to in marsikaj drugega povedal, na kar pa on do danes — torej skoraj eno leto — ni reagiral. Sicer pa tudi vemo za kaj. — Ta slučaj — odnosno afero Hribar-Ristič-Windischgrätz moramo poklicati javnosti v spomin zato, ker je tukaj prvi slučaj, v katerem se je na najbolj zanikni in najprimivnejšem načinu pošteno in dosledno uprave protiven način požrlo svojo besedo, poplju-

valo lastno svoje delo in zavrlo lastno prepričanje ter še povrhu na najbolj surov način zapodilo poštenega nacionalnega delavca gospoda Rističa — vse zato, ker je gospod Windischgrätz osebo govoril z gospodom namestnikom. To je tudi prvi slučaj nasprotstva med g. namestnikom Hribarjem in disciplinarnim ter na cesto vrženim našim članom g. Brnčičem, ki je bil neposredni šef državnega upravitelja Rističa in ki ga je kot poštenjak in zvest uradnik vzel brez strahu za posledice v zaščito ter protestiral proti zavratnemu postopanju najvišje politične oblasti v deželi v zaščito od nje same priznane antidržavne družine proslulega velikaša. Ta sprememba v naziranju gosp. namestnika se je zgodila zelo hitro — in Windischgrätz mora imeti proketo lepe oči, da je mož takega ponosa in tako visoke pozicije kot je g. Hribar pozabil kar čez noč na vse, kar je sam napravil in podvzel proti njemu in kar so drugi pod njegovo patronanco in na njegov vzvišen poziv — odnosno ukaz — ker ta gospod samo ukazuje — tudi tam, kjer nima ničesar govoriti — delali in poduzeli proti Windischgrätzu v zaščito nacije in države. — Obisk te kneževske presvetlosti imel je tako čarodejen utis, da še dandanes traja pri gospodu namestniku — in da se je celo protegnil na njegove najintimnejše politične oprede. Od tega časa se je gospod namestnik začel močno interesirati za delovanje in stanje našega somišljenika gospoda Brnčiča in sta se ta dva večkrat srečala — vsaj indirektno — pri delu agrarne reforme. Kakor je gospod namestnik napram Windischgrätzu v najkrajšem času pozabil na svoje mišljenje in državniško prepričanje — mož je nad 70 let star in smo to pozabljivost pripisali senilnosti, — zlasti ker je temeljito pozabil tudi na »odprto pismo« g. Rističa, vendar smo se motili, ker je v slučaju sodruga Brnčiča pokazal izredno dober spomin — ter se ga je spomnil ravno ob pravem času in kategorično zahteval njegovo odstranitev. Imel je tudi uspeh. Ali ste mogoče nedolžni tudi v tem oziru gospod namestnik. Lahko vam poslužimo z dokazom.

Toliko za danes na naslov g. namestnika. Ker pa pri nas velja princip »tuum enique«, ne smemo pozabiti tudi na drugo zelo važno osebo, ki sicer rada pošilja druge po kostanje v žerjavico; bomo pa poskrbeli, da jih enkrat tudi sama z lastnimi prsti izvleče. Da ne bo nejasnosti, povemo kar naravnost: Gre za gospoda agrarnega direktorja I. Kl. Dr. Friderika Lukana, šefa agrarne dir. v Ljubljani. Za danes bomo upraviteli na gospoda direktorja I. Kl. samo nekoliko vprašanj in jih malce komentirali, obljublamo mu pa, da ga ne pozabimo (saj mi smo organizacija, ki jo ne tare senilnost in pozabljivost).

Gospod direktor dr. Lukan naj nam pove, ali je njemu kot šefu II. inšt. bilo znano, kakšne naklepe kuje g. Hribar proti agrarnemu poverjeniku Brnčiču, ki je kot šef I. inštance delal polna 3 leta pod njegovim nadzorstvom in je tudi on moral odobravati njegovo delovanje. Če ga pa ni odobral, potem ga vprašamo, zakaj ga ni preprečil. Saj je menda kot neposredni šef imel zato dovolj sredstev na razpolago — in ker ni hotel — (ali mogoče mogoče?) preprečiti njegovo delovanje, smatramo, da je to delovanje bilo popolnoma pravilno in utemeljeno v zakonu, torej bi moralo biti discipliniranje tega uradnika nezakonito. Naj nam pove gosp. direktor, katere korake je podvzel potem v zaščito nepravilno proganega uradnika. Ali ni njemu bilo znano, da se je večkrat poskusilo Brnčiča odstraniti iz urada. Vsaj za ta poslednji in posrečeni po-

skus se ne bo menda mogel izgovarjati, ker pozitivno vemo, da je zani vedel in da ni ničesar ukrenil proti njemu. Kako neki. Ali nimate vi gospod direktor največji interes na tem, da odstranite iz svoje uradne bližine človeka, ki lahko kontrolira vaše počette pri agrarni reformi. In vendar pozitivno vemo, da ste se drugače gledali s progananim Brnčičem, dokler niste počutili potrebe — seveda samo iz najgloblje prepričanja zrelega moža — da slečete staro — politično kožo in oblečete novo. S to čudovito metamorfozo izgleda, da ste metamorfzirali tudi svoje naziranje o agrarni reformi (oprostite —, ali ste ga sploh kedaj imeli?), in o osebah, ki so bile v vašem resoru zaposlene. Gospod direktor, spomnite se, da vam metoda ptiča noja ne bo pomagala — zastoj skrivate glavo v pesek in ga bomo že razgrnili in javnosti pojasnili, kaj delate in kako delate odnosno ne delate (razven totalne pasivne rezistence) in do katerega stanja ste spravili agrarno reformo. — Bodite prepričani, da se Vas spomnimo in da Vas kljub vašemu skrivanju obdolžujemo preganjanja in metanja na cesto pridnega in poštenega uradnika in člana naše organizacije, ki je imel predrznost; da je od svojega prihoda med nami energično in dosledno zastopal naša nacionalna in državna načela, ter se upiral metodam in poslovanju, ki je Vam ne druga — ampak edina narava. —

Somišljeniki! Nacionalisti! Očrtali smo tukaj konkreten slučaj brezprimerno ogabne gonje in nizkotnega maščevanja ljudi visoke pozicije — ampak zelo nizke orientacije napram enemu odličnih naših somišljenikov in sotrudnikov, ki ni izgubil svoje službeno mesto vsled svoje nesposobnosti, ampak zato, ker ni pozabil, da se ne dela za narod in državo samo s slepo pokorščino napram višjim, marveč da je dolžnost državnega uradnika, da se na vsakem koraku bori proti korupciji, proti izrabljanju uradnih pozicij v privatne in strankarsko-politične namene, ter se je boril proti vsemu in vsakemu brez ozira na posledice in pretnje, za naše vzvišene nacionalistične ideale. —

Mislili smo, da se vsaj pri nas ne bodo protivniki naše organizacije upali poseči po njenem obstoju — vendar so se spozabili in so tudi nam poslužili ter nam nehoče napravili — reklamo. —

Pri tem pa moramo omeniti, da so gospodje pokazali samo svojo slabost — ker se ne upajo lotiti organ zacije direktno in ji napovedati boja, marveč so pričeli z indirektnim napadom, uničujoč eksistence voditeljev in organizatorjev. Mi pa jim mirno povemo — da sprejmemo rokovico — da se spustimo v boj — ker za to smo tukaj in se boja ne bojimo — sigurni smo zmage. Mlada je naša organizacija, polna poleta in vzvišenosti, polna idealov in tudi neomajne trdne volje, da vstraja proti vsemu in vsakomur, zlasti proti skrahiranim in proslulim veličinam — ki se zastoj trudijo, da bi naš pollet do zmage vsaj zadržali, če ga že preprečiti ne morejo. —

Ta konkretni slučaj preganjanja našega člana naj bo ne samo opomin, da še bolj strnemo svoje vrste, da še bolj marljivo delamo na procvitu organizacije in širimo naše ideje, marveč naj nam služi v borbi kot dokaz, da smo faktor, s katerim se računamo in protivnik ki se ga ne more več prezreti.

Gospodom pa, katerim je namenjen ta članek še enkrat kličemo, da se jih ne bojimo in da jih sami izzovemo na boj — če se ga hočejo za naprej, kakor do sedaj — izogibati. V boju nam je moč in napredek — Vam pa pogin!

Nacionalisti! Strossmayer živi -- živi v naših mladih srcih! Sledimo njegovim stopinjam!

Naš pokret.

Poverjenike pozivljamo, da pripravijo teren za ustanovna zborovanja čim preje.

Somišljenike širom domovine pozivljamo, da se prijavijo za poverjenike. Povsod mora prodreti naša ideja — Oblastni odbor Or. ju. na.

Naše delo v Mariboru. Takoj po ustanovitvi gre naša organizacija v Mariboru z vso agilnostjo na delo. Smuje se pet sekcij, in sicer akcijska, politično-propagandistična, kulturna, finančna in tiškovna. Te dni se vrše sestanki posameznih sekcij, na katerih se formirajo posamezni odbori in odseki. Kakor hitro bodo končana ta predela se bo pričelo z živahnim udejstvom vsemih vseh poljih.

Ustanovna skupščina Or. ju. Na. v Mariboru. V nedeljo, 28. januarja ob 9. uri dopoldan se je vršila v veliki dvorani Narodnega doma v Mariboru ustanovna skupščina tamkajšnje mestne organizacije, kateri je prisostvoval tudi predsednik Oblastnega Odbora za Slovenijo, g. inženier Kranjec. Skupščino je otvoril predsednik pripravljalnega odbora novinar Radivoj Rehar, ki je pozdravil navzoče člane, ki so napolnili veliko dvorano ter zastopnika Oblastnega Odbora. V kratkih besedah je očrtal predela za ustanovitev Orjune v tej važni obmejini postojanki, njen namen in pomen ter pozval

člane, naj posvečajo vso svojo pažnjo pred vsem disciplini, ker je to prvi pogoj za uspešno delovanje. Na to je dal besedo delegatu ing. Kranjcu, ki je sporočil skupščini pozdrave Centralnega in Oblastnega Odbora ter orisal trenutni položaj našega pokreta. Naslednji govornik, dr. Jožef Štefančič je razložil naše stališče do strank; dr. Krištof Cazafura pa je prečital važnejše točke statutov. Sledila je volitev Upravnega Odbora, Nadzornega Odbora in Odbora Zamenikov. Izvoljeni so bili enoglasno: za predsednika Radivoj Rehar, za podpredsednika dr. Jožef Štefančič, za tajnika dr. Krištof Cazafura, za blagajnika Janko Zorko, posojilniški uradnik, v odboru pa inženier Vedernjak, kazenski zagovornik dr. Makso Šundere, ravnatelj Joško Marčan, knjigovodja Alojzij Doležal ter železniški revident Ivan Škerjanc. V Nadzorni Odbor so bili izvoljeni: Albin Ambrožič, Viktor Klinar ter Ljudevit Pucelj, v Odboru Zamenikov pa: Anton Skala, dr. Igo Janc ter Zmagoslav Hren. Pri eventualnih se je oglasilo k besedi več članov, tako seljak Grgič, ki je priporočal, naj posveti organizacija posebno pažnjo deželi, kmečkemu ljudstvu, ter naj pritegne k delu tudi ženske; dalje odvetniški kandidat dr. Reisman, ki je očrtal naš bešen naroden položaj ob meji z gospodarskega stališča; dr. Šnuderl; inženier Kranjec in več drugih. Na predlog dr. Reismana se je skup-

ščina pridružila protestu kulturnih društev proti nameravanemu dodeljevanju raznih nacionalnih koncesij Nemcem s strani radikalov. Na predlog dr. Štefančiča je bila odposlana Nj. Vel. kralju Aleksandru udanostna brzojavka. Lepo uspelo skupščino je zaključil novoizvoljeni predsednik Rehar s pozivom na člane, da ostanejo vedno agilni in disciplinirani.

Mariborčani! Na vaš leži težka naloga, čuvati našo sveto narodno in državno posest na eni najbolj eksponiranih točk; glejte, da te dolžnosti ne zanemarite! Vsi, ki ste zavedni, narodni in ki vam je pri srcu boljša bodočnost našega naroda, naše države in poedinih, predvsem proletarskih stanov, stopite v naše vrste, postanite aktivni člani Orjune. Sprejemanje novih članov se vrši vsak torek, sredo, četrtek in soboto od 17.—19. ure v tajništvu v Narodnem domu, drugo nadstropje nad hišnikom. Tamkaj naj se zglase tudi naši somišljeniki z dežele, ki bi hoteli v svojem kraju ustanoviti našo organizacijo. Pripravimo in okrepimo se za velike naloge, ki nas čakajo v bližnji bodočnosti!

Šoštani. V nedeljo dne 28. t. m. ob 8. uri zvečer se je vršil ustanovni občni zbor »Orjune« za Šaleško dolino, s sedežem v Šoštanju pri Rajšterju. Orjuna Tone Rurnik je v zbranih besedah očrtal pomen »Orjune«, dotaknil se je razmerja do delavstva, kmeta, obrtnika in inteligenta. — V odbor so

bili izvoljeni: Predsednik Tone Rurnik, podpredsednik Zalar Matko, tajnik Furlani Leopold, blagajnik Stor France, odborniki: Ribnerič Peter, Kranjc Miroslov, Porekar Vlado, Lafran Vagilij, Vrabić Ferdo; kot namestnika Hribernik Kazimir in Račić Bogomir.

Mestna Or-ju-na pozivlje člane, da čimpreje poravnajo zaostalo članarino pri blagajniku organizacije. Članarino se sprejema vsak delavnik od 6. do 7. ure v poslovnih prostorih. Termin do 10. februarja. — **Blagajnik.**

V Mokricah na Dolenjskem se snuje Orjuna. Tam, kjer je bil pred preobratom sedež najljubejših in najzagrizenejših elementov-eksponentov bivšega austro-ogrškega režima. Tempora mutantur! Narod tu doli se budi in vidi v Organizaciji Jugosl. Nacionalista svoj spas, je prepričan, da je le v resnosti, treznosti, poštenosti in mladinski žilavosti moč, ki živi, raste in cvete — moč naše bodočnosti. Zato se je zbralo že precejšnje število krepkih, žilavih in odločnih mož, kateri bi radi pomagali pri skupni akciji čiščenja, zabredle starosti in gnulobe. Vsak, prav vsak kdor ima le količkaj resne volje za nacionalistično idejo, naj bo mlad — ne mogoče mlad po letih, ampak mlad po mišljenju. Preporodi naj se kakor narava v majniku. Vsi, prav vsi, otrsimo skorjo zastarele in piškave došedanje strankarske politike, oblecimo novo lepo — najlepšo obleko Orjune in postanimo mladi za delo v naši novi hiši — v lepi domovini Jugoslaviji. Prispevajmo po svojih močeh v moralnem in materijalnem pogledu v njen procvit, čast in veličino. **Živela Orjuna!** Seveda so se tudi tukaj pojavili beli in črni elementi, ki nasprotujejo naši organizaciji in med temi celo taki, ki so po jeziku in domovinjstvu pristoini v deželo fašistov. Ti elementi naj se le poslužijo in naj gredo čistit in zabavljat v svoje hiše, kjer imajo zadosti hvaležnega posla, ali pa naj molčijo, ker drugače bo »Vihar« prisiljen pomesti pred njihovim pragom in jih na fašistovski način odnesti tja kamor spadajo. F...ani

PROTEST.

Podpisani zastopniki »Orjune«, »Narodne Obrane«, četnikov, vojnih dobrovoljcev Sokolstva in naroda Jugoslavije, zbrani dne 1. februarja 1923 v pisarni »Hotela Evropa« v Celju izjavljajo povodom manifestacije, da se dostavi na znanje tuk. in osred. vladi sledeči protest:

Došli smo v Celje, da manifestiramo našo neuklonljivo voljo za priznanje in povečevanje naše nacionalne države in da zavzamemo jasno stališče »vpricho celega jug. naroda proti današnji vsenemški nacionalni prireditvi v »Deutschhaus«, ki jo moremo po njenih organizatorjih smatrati za skrajno izzivalno in nas vse ponižujoče vsenemško manifestacijo. To ni več nikaka lokalna prireditev celjskih Nemcev Jugoslovanskih državljanov, nego v znamenju solidarnosti vsenemštva prirejena iredentistična manifestacija, katere so se udeležili Nemci cele Slovenije, osobito iz vseh obmejnih krajev znani protidržavni elementi ob državni meji in iz avstrijske meje. Med temi smo videli velik del v letu 1919. interniranih Nemcev iz Koroške — Dravograda, — Marenberga in Slovenjega gradca itd., celo iz Avstrije, koje moramo smatrati za večne in zaklete sovražnike Jugoslavije. Protestiramo proti temu, da hotelir Martinović, imejitelj lokalov ni razobesil današnjim povodom državne zastave. Akoravno so bili na to zabavo povabljeni predstavitelji državnih oblasti osobito častniški zbor, ki se je v pretežni večini odzval, kar nas navdaja z najkrutejšim gnevom in pomeni za udeležence in narod nizkotno sramoto. Vlada je za vse te okolnosti dobro znala, a svoje dolžnosti ni storila kakor bi bilo to pričakovati če se ne bi hotelo žaliti naših najsvetejših čustev. Zaščitila je elemente, ki so zakleti sovražniki države in jo skušajo rušiti ob vsaki priliki. Zahtevamo, da se nemška zabava prekine, ker v nasprotnem slučaju ne moremo nositi odgovornosti za posledice.

Zaključeno, prečitano, potrjeno:

Anastazij Ristić, poverjenik centr. odbora »Narodne Obrane«, člane četniškega udruženja in podpredsednik »Orjune« za Slovenijo. — **Ivan Škerjanc**, zastopnik »Orjune« iz Maribora. — **Vekoslav Marčevlja**, zastopnik »Orjune« iz Zagreba. — **Rudolf Leban**, dobrovoljec invalid, zastopnik »Orjune« za Celje in okolico.

Celje, 1. februarja 1923, v navzočnosti dr. Senekovič.

Ta protest prinašamo v imenu 500 zbranih delegatov.

Nove Orjune u Hrvatskoj i Slavoniji. U poslednje vreme osnovane su u području zagrebačkog obl. odbora nove Orjune u Vinkovcima, Virovitici, Bjelovaru, Koprivnici, Vrginmostu i Sisku. I tako posteneno Hrvatska ulazi u Jugoslaviju zaslugom neumornih nacionalista jugoslovenskog Zagreba.

Orjuna u Brodu prošle subote održala je vanredno uspelo selo. Brodsko građanstvo odazvalo se pozivu sa velikim interesom.

Zbor Orjune u Sarajevu. Sarajevska Orjuna 16. o. m. održala je u prostorijama sarajevskog Sokola veličanstven zbor

Nove Orjune u Vojvodini. Prošlih dana osnovana je u Beški naša organizacija u koju se odmah upisao velik broj svesnih nacionalista. Isto tako novosadski obl. odbor osnovao je Orjunu u Zablju.

Naš tisk.

U zadnjem broju »Pobeda« piše u čevnom članku o g. Dr. Anti Trumbiću i njegovoj politici. Njegova politika vodi onde, gde je on danas: u kuću dezertera i neprijatelja narodnog i državnog jedinstva, u Hrvatski Blok. On, danas, toliko je skrenuo s puta zdravoga razuma, da je pokušao jedan dio svojih prijatelja, koji su ostali verni jugoslovenskoj ideji, zavesti i povesti u izbornu borbu u korist Hrv. Bloka.

»Pobeda« (Spit). U vrlo lepom uvodniku razlaže o zadacima Or-ju-na. Članak savršava pozivom na članove našeg pokreta i na celu nacionalističku javnost »za veliko delo, koje će donesti novo pokolenje, koje listom kreće putem što ga krče pioniri jugoslovenskog nacionalizma. U našu organizaciju budi se vera u jugoslovenstvo, a njegovu pobeđu već danas garantuje razvijeni i čvrsti nacionalistički front na kom danas stoje međusobno povezanih vezom bratskog sporazuma nekoliko velikih nacionalnih organizacija solidno ustrojenih, koje su u stanju da zajednički ostvare Jugoslavju.«

Narodno gospodarstvo.

Konzorcij narodnih trgovcev in obrtnikov v Mariboru je izdal za leto 1923. dobro urejen »Mariborski koledar«. Vsak naš član in vsak Slovan naj ga vzame v roko predno prestopi prag mariborske trgovine, naj dobro pogleda kateremu obrtniku poveri svoje potrebe.

Idrijski rudnik v privatnih rokah: Neka rimska agencija javlja, da namerava italijanska vlada večji del rudnika, ki je do zdaj v njeni upravi, oddati privatnikom. Obetovano se javlja, da namerava italijanska vlada izročiti idrijski rudnik privatnemu kapitalu, čemur se razumljivo upira delavstvo in meščanstvo, ki se zaveda, da gre tu samo za iskorišćanje, ne pa za blagor prebivalstva.

Kulturni pregled.

Mariborska Orjuna pri sprejemu pesnika Stritarja. V petek popoldan ob pol 2. uri je prispel v Maribor na povratku v domovino kjer se je nastanil v Rogoški Slatini, starosta slovenskih pesnikov in kulturnih delavcev Josip Stritar. Mariborska Orjuna se je v častnem številu udeležila sprejema na kolodvoru, ter mu poklonila lovoriev venec z državnimi trakovi in napisom: »Starosti slovenskih literatov ob povratku v domovino — Orjuna, Maribor, dne 26. I. 1923.«

Spomenik osvobođenja v Vršču. Na konferenci dobrovoljcev, nacionalistov, vojnih invalidov, Sokolov in naselencev, ki se je vršila v božičnih praznikih, je bilo sklenjeno da se v Vršču zgradi v spomin osvobođenja in ujedinjenja Dom, v katerem bi se mogla naštaniti vsa nacionalna, kulturna in ekonomska društva v Vršču.

Ljubljanska kronika.

Upravništva listov, katerim pošiljamo naš list prosimo, da nam blagovolijo poslati svoje liste v zameno. — Administracija »Orjune«.

OBJAVA.

Vsem onim, kateri vidijo pri vsakem kravalu Or-ju-na, izjavljamo, da gosp. Rogeli, kateri je bil okolofutan pred dnevi v kavarni »Zvezda« ni naš član in tudi nikdar ni bil.

Oblasni odbor.

Primorski akademiki priredijo na zadnjo pustno soboto 10. februarja 1923, s sodelovanjem primorskih gospa I. primorski ples v Narodnem domu. Ker je čisti dobiček prireditve namenjen revnim akademikom iz Primorja je pričakovati, da se bo vsak gotovo udeležil prireditve, ki naj bo manifestacija simpatij do primorskega dijaštva v Ljubljani. Vstop proti vabilu.

V aferi Hribar - Windischgrätz - Ristić obveščeni smo, da je državno pravdnštvo preiskavo zoper g. Ristića, v kolikor se tiče bivšega pokr. namestnika g. Hribarja, ustavilo in se nadaljuje postopanje samo še na zasebno obtožbo g. Dr. Vodopivca zaradi izreka »hotimice lažan«. Upamo, da bo ta preiskava padla enako kot prva! O tej aferi bomo obširneje poročali v bodočih številkah »Orjune«.

»Slovenec« je preplačnik našega lista. **Gospod knezoškoj dr. A. Bonaventura Jeglič** nam je poslal šele drugo številko nazaj. **Dr. Vladimir Ravnihar**, predsednik Jugoslov. Matice, starosta Jugosl. Sokolskega Saveza, etc., etc. nam je vrnil že prvo številko. **Dr. Ivan Tavčar**, stari in mladi sta nam vrnila šele tretjo številko. Brez komentarja.

Naročnike prosimo naj nam eventualne nedostatke pri pošiljanju lista oprostite, ker nam dela preselitev uprave obilo teškoč. Obenem pozivljamo, da se nam nedostatke takoj javi.

Uprava »Orjune«.

Razne vesti.

Zopet prelita nacionalistična kri. Pred par dnevi se je dogodil v Zagrebu zopet incident, kateri je krvavo končal. Dne 31. minulega meseca zvečer, prišla je skupina naših tovarišev iz Zagreba v tamošnje »Hrvatsko kavarno«. V isti je bilo okoli 40 blokofašistov takozvanih »hanaovaca«, kateri so takoj začeli izzivati naše tovariše. Ti seveda niso prišli v žadrego, temveč so reagirali na izzivanja. Nato so začeli blokaši streljati z revolverji. Med prvimi je ranjen naš odlični drug Beristav Angjelinović, kateri je dobil kroglo v prsi. Policija, katera je nato nastopila je bila zelo pristranska.

V spopadu je bilo ranjenih 8 oseb, med temi 7 blokašev.

Naglašamo dejstvo, da se je onih 5 do 6 naših tovarišev kompaktno držalo ter so se edino tako mogli upreti mnogo večjemu številu blokašev, katerim je pomagala tudi policija.

Pošiljamo našim tovarišem v Zagrebu iskrene čestitke k njihovemu odločnemu držanju in jih prosimo, naj bodo prepričani, da bodo tudi nacionalisti iz Slovenije skupno z njimi maščevali prelito nacionalistično kri.

Jugoslovenski pekel. Dne 10. t. m. namerava prirediti mariborsko zagrizeno nemško iredentistično društvo »Männergesangsverein«, ki hrani v svojih lokalih še vedno sliko avstrijskega cesarja in frankfurterico, v Goetzovi dvorani zabavo, ki nosi naslov »Eine Nacht in der Hölle«. Člani tega društva agitirajo med Nemci za to prireditev s pripombo, da bo to nekaka spominska proslava nemške vstaje proti Jugoslaviji v Mariboru dne 27. januarja 1919. pekel pa bo predstavljal simbolično — trpljenje Nemcev v naši državi. Kakor poroča »Marburger Zeitung« bo pri tej prireditvi sodelovala — čujte in strmite — tudi vojaška godba! Razburjenje in ogorčenje proti tej izzivalni nemški prireditvi je med zavednim mariborskim občinstvom tako veliko, da bo, ako merodajne oblasti te veselice ne preprečijo, prišlo gotovo do dogodkov, ki bodo imeli lahko žalostne posledice. Vsled tega pozivamo pokrajinsko upravo, naj ne postavlja celokupne naše javnosti v Mariboru pred težko preizkušnjo, ampak naj rajši sama napravi konec temu nemškemu izzivanju.

»Reinighaus« gostilno imamo še vedno v Šiški, kar je razvidno iz vabil »Narodne čitalnice v Šiški«, katera obdrži v tem lokalu svojo prireditev. Za premenitev imena tej gostilni očitno 4 leta ne zadoščajo.

Neverjetno! Zadnjič smo čitali v Orjuni da nas še vedno osrečujejo »K. k. Finanzwachexpoziture« v raznih krajih. Da bo pa slika popolna naj povem da imamo tudi »Banjaluka Stadt« kar dokazuje žig železniške postaje od 15. januarja 1923, katerega odšak prilagam. Pa naj še kdo reče, da nismo zavedni.

Naš najnoviji pronalazak. Jedan naš viši oficir u društvu sa jednim mašinskim inženjerom u Skoplju konstruirali su novu električnu pušku. Pred neki dan u blizini manastira Matke kod Skoplja izvršene su probe sa ovom puškom. Proba je ispala na opšte iznenađenje. U koliko smo mogli saznati ova puška u stanju je da za jedan minut izbací 1000 metaka. Detalji ovog pronalaska čuvaju se u najvećoj tajnosti, jer će ova puška otkupiti naše Ministarstvo Vojno, i patentovati kao svoj pronalazak.

Dopis iz Jesenic. V soboto, dne 13. januarja 1923 se je v večernem vlaku Jesenice - Ljubljana dogodil sledeči incident:

V kupeju III. razreda se je vozil g. Magušar Ivan, ravnateljski asistent iz Lesec. Približno v Žirovnici vstopi v kupe mlad nemški študent, ki je izjavil, da prihaja iz Bavarske. Znal ni nobenega slovenskega jezika. Pokrit je bil z nemško burševsko čepico, okoli katere je imel pribeto nemško nacionalno trobojnico. Ko ga je g. Magušar pozval, naj odstrani burševsko čepico in nemško trobojnico, ni hotel tega storiti. Sprevodnik, ki je prišel nato zraven, mu je vzel čepico in obljubil, da mu jo ne vrne pred Ljubljano, ker se je občinstvo vsled tega upravičeno razburjalo. Ko pa je g. Madušar v Lescah izstopil, je videl, da je bil dotični študent zopet pokrit s čepico, katero mu je sprevodnik skrivoma vrnil. G. Magušar je protestiral, a sprevodnik je pri odhodu vlaka vpil: »Jaz sem med vojno nosil več nemških znakov, kakor ste jih pa vi videli.« ali nekaj sličnega.

Zahtevamo, da se dotični sprevodnik agnoscira in počti, kako se ima vesti na jugoslovenskih državnih železnicah.

Črne svinje okrog mariborske »Straže« napadajo v svojem reptilu po vrsti vse naše uglednejše člane v Mariboru ter jih tudi na nesramen način debuncirajo na vseh straneh. Mi na posamezne izpade tega najostudnejšega lista v Jugoslaviji ne bomo odgovarjali, ker nam je to pod častjo. Opozarjamo pa po dr. Novačanu javno okolofutnega odgovornega urednika V. Pušenjaka in njegov štab, da skrbno spravljamo vsako številko »Straže« in bomo prej ali slej napravili zaključni obračun.

NACIONALISTI ZAHTEVAJTE »ORJUNO« V VSEH KAVARNAH, GOSTILNAH, ČITALNICAH!

SRAM IN STUD.

Habsburški sodnik v Mariboru. Maribor je gotovo v nacionalnem oziru ena najbolj eksponiranih naših obmejnih točk, zato bi morale državne oblasti skrbeti za to, da namestijo v tamkajšnjih državnih uradih same res narodno zavedne uradnike. Zalobog temu ni tako. Posebno pri sodišču se nahaja že od osvobojenja sodnik Emil Kramer, ki je vse drugo, samo ne Jugosloven. Ta mož je bil do razpada Avstrije nameščen v Gradcu, kjer se je očito priznaval za Nemca in je prišel potem v našo državo samo radi tega, ker mu je dišala boljša jugoslovenska valuta. Dasi jugoslovenski sodnik, je odstal tudi še nadalje v srcu zagrizen nemčur in se s tem svojim nemčurstvom ponaša tudi javno. V javnih lokalih se poslužuje pretežno nemščine, pa tudi pri razpravah na sodišču favorizira nemščino. Ko se je vrnil ekscesar Karl na Madžarsko, se je v javnem lokalu ogreval za Habsburžane. Šahovski list, katerega urednik je bil do nedavna, je izdajal pretežno v nemščini, kar so obsojali celo zagrebški listi in tudi odlični šahovski krogi v Ljubljani. Ker so sedaj zavedni člani šahovskega kluba v Mariboru napravili temu konec, se je zatekel v »Stražo«, kjer napada po vrsti vse naše ljudi, celo tudi one, ki so pokazali svoje jugoslovenstvo že med svetovno vojno kot dobrovoljci na raznih zavezniških frontah. Ker poznajo tega moža tudi vodilni gospodje pri sodišču kot skrajno malomarnega uradnika ter je bil v zadnjem času že parkrat v disciplinarni preiskavi, enkrat celo radi neke nečedne de-

narne zadeve, bil bi pač že skrajni čas, da bi se ga premestilo na kako manj eksponirano mesto, kjer bi bil pod stalnim nadzorstvom in ne bi mogel več dajati duška svojim habsburškim simpatijam.

Dokument protidržavnega mišljenja naših klerikalcev! »Slovenec« z dne 31. januarja prinaša izvirno brzojavko iz Subotice, da so nacionalisti razbili in porušili tiskarno kjer se je tiskal madžarski list »Hirlap«. Brzojavka je pisana v duhu, ki ga mora zavračati vsak pošten Jugoslovan. Gospoda okoli »Slovenca« ve, da sta bila lista »Hirlap« in pa »Del Bacska« organa najzagrizenejših protidržavnih madžarskih šovinistov, kjer so se stekale niti

tajne protidržavne madžarske organizacije, ki je v teh listih širila defetizem in madžarski iredentizem. Vendar so se naši klerikalci v svojem brezmejnem sovraštvu do svoje nacionalne države spozabili tako daleč, da se odkrito zavzemajo za madžarske šoviniste. Tega ne moremo več trpeti. Naša potrepljivost ima tudi svoje meje. Ne izzivajte, da ne boste želi viharja.

WIEN LJUBLJANA

Siegel i Drugi

trgovina bombaževih izdelkov
Dunajska c. 31.
Naj počiva v miru!
Man spricht nur deutsch!
V Ljubljani, dne 3 februarja 1923.

Venci se odklanjajo v korist ORJUNI! Brez posebnega obvestila.

Žalostnim srcem javljamo vsem znancem, prijateljem in cenj. čitateljem, da je naša iskreno ljubljena mati oziroma mačeha gospa Avstrija bila pred 4 leti z velikim pompom pokopana. Ker pa je gosp.

Karol Bastiančič
trgovina s tehničnimi in elektrotehn. potrebščinami na debelo
v Ljubljani, Miklošičeva c. 13 v dnevih smrti, od žalosti spal, se pač ne zaveda, da se nahaja danes v Jugoslaviji. Pa to nič ne de.
Naj počiva v miru!
Man spricht nur deutsch!
V Ljubljani, dne 3. februarja 1923.

MODNA KROJAČNICA
JOŠKO SUŠNIK

LJUBLJANA

REZERVIRANO
ZA TVRDKO.

STEGU i drugi

čevlje kupujte od domačih tovarn tvrdke Peter Kozina & Co. z znamko »Peko«, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in na debelo Ljubljana, Breg 20 in podružnica Aleksandrova cesta 1.

Andrej Sever, trgovina z usnjem
v Ljubljani, Prešernova ul. 9.

Zaloga raznih tapetniških kakor vseh drugih vrst usnja.

Iv. Jax in sin Ljubljana, Gosposvetska c.

Šivalni stroji. Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linzu. Ustanovljena l. 1867. Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „ADLER“. Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffrad.

Priporočamo za nakup pisarniških in šolskih potrebščin tvrdko

M. TIČAR

Ljubljana, 2-2

Štejnburgova ulica št. 1 in Sv. Petra cesta.

Avtomobile

kolesa, motorje, pnevmatiko vseh vrst, olje, bencin in druge potrebščine ima vedno v zalogi

F. Florjančič
LJUBLJANA

ZOBNI ATELJE
RADOVAN

se je preselil iz Nove ulice na Celovško c. 90 v hišo svečarja Kopača poleg velesejma.

MODNA TRGOVINA
A. ŠINKOVIC
NASL. K. SOSS

LJUBLJANA
Mestni trg 19.
CENE ZMERNE!!

Železnato vino

lekarnarja PICCOLI-ja v Ljubljani, Dunajska cesta, krepča malokrvne, oslabele ljudi.

Inserirajte v „ORJUNI“!

IVAN ZAKOTNIK mestni tasarsk mojster

LJUBLJANA
Dunajska c. št. 46.
Telefon št. 379.

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrejša za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tta, stopnice, lednice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov. Parna žaga. Tovarna furnirja.

Manufaktura -- Moda -- Konfekcija

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3

v zalogi specijelno angleško i češko sukno, vseh vrst obleke, usnjeni sukničiči, dežni plašči, pelerine, zimniki, raglani etc.

Izdelava oblek v lastnem modernem salonu.

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjen stavbeni inženir in mestni stavbenik

Ljubljana, Mirje št. 11.

Izvršuje in projektira vsakovrstne visoke zgradbe, vodne zgradbe, železobetonske stavbe itd.

Modna in športna trgovina za dame in gospode

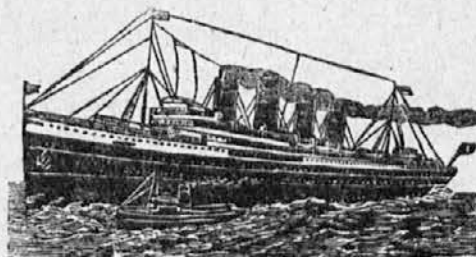
P. MAGDIČ
Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Največja izbira damskih oblek, bluz, plašev in nakitnih predmetov, dalje klobukov za gospode, perila, kravati in drugega.

Cie. Gle. Transatlantique, Francoska linija
HAVRE — NEWYORK

Najkrajša linija, samo 6 dni čez morje.

Glavno zastopstvo Slavenska banka d. d. Zagreb

Vozne listke in tozadevna pojasnila daje zastopnik

IVAN KRAKER
LJUBLJANA

Kolodvorska ulica št. 41.

Otroški vozički

zložljive lesene stolice za otroke, ki služijo obenem kot mizica, razni igračni vozički z in brez košare, šivalni stroji in dvokolesa, so najcenejši: „TRIBUNA“, tovarne dvokoles in otroških vozičkov v Ljubljani, Karlovska c. 4.

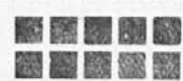
Zobna pasta

„AKADONT“

Ustna voda

Semena
na debelo in drobno za polje in vrt priporoča
Sever & Komp.
Ljubljana. 1—
Pišite po cenovnik!

Stroji za obde-
lovanje lesa

Turbine
Transmisije

Armature
Sesaljke
Zvonovi

Strojne tovarne in livarne d. d.,
Ljubljana.

MANUFAKTURNA
VELETRGOVINA

HEDŽET & KORITNIK

LJUBLJANA

FRANČIŠKANSKA ULICA 4

BRZOJAVI: HEDŽET

TELEFON 75

Carinsko - Posrednički - Bureaux
Uvoz **GROM** Izvoz
Centrala Ljubljana Kolodv. ulica 41.

Podružnice:
Zagreb, Maribor,
Jesenice, Boh. Bistrica,
Čakovec, Rakek.

A. & E. Skaberne

Ljubljana

MANUFAKTURA

in
MODA

Na debelo in drobno.

Ako kašljate je edino
sredstvo proti prehlajenju

PEKTO

kateri sigurno pomaga

„**ADRIJA**“

drogerija in foto-manufaktura
B. Čvančara, Ljubljana.

Autogaraža
AUTODELAVNICA

A. Thaler

LJUBLJANA
GLINCE 37.

Kr. monopolna veleprodaja soli

JADRAN

d. z. o. z.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 19.
Prodaja specerijskega in kolonijalnega
blaga na debelo.

Telefon interurb. 113.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški in
trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov, za domačo uporabo, kakor tudi za
industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks vsake
vrste in vsakega izvora

ter priporoča posebno

I^a čehoslovaški in angleški koks za
livarne in domačo uporabo, kovaški
premog, črni premog in brikete.

NASLOV:

Prometni zavod za premog, d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.
Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

LJUBLJANA, Mestni trg 5

O. BERNATOVIC

Konfekcijska trgovina

„**SLOGRAD**“

Slovenska gradbena in industrijska d. d.

Telefon inter. 180. Telefon inter. 180.

Tehnična pisarna Ljubljana, Sp. Šiška,
Frankopanska ulica 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, mo-
derne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske
konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi
25 letnih izkušenj. Specialiteta: železobetonske cevi
za vodne naprave in vodovod.

Zastopa: Patent Dr. inž. Emperger-a za izvrševanje
konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vlož-
kami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih,
„silo“-mostovih in podobno). Izdeluje: vse vrste teh-
ničnih projektov in statičnih proračunov. Parna žaga.

American d. z. o. z. Ljubljana

Brzojavni naslov: American Ljubljana

Beethovnova ul. 10.

Brzojavni naslov: American Ljubljana

Uvoz in izvoz poljedeljskih pridelkov in industrijskih izdelkov.

Informacije Komisijsko podjetje Financiranje

Denarno in zemljiško posredovanje

Afiliirani zavod: JUGOSLAV AMERICAN CORPORATION, NEW YORK, N. Y.

Opozarjamo **trgovce** in **industrije**, ki se interesirajo za izvoz v Združene države ali
obratno, naj se obrnejo zaupno na nas; naše ugodne trgovske zveze Vam bodo v korist.
Stavite nam svoje oferte, kaj imate naprodaj ali kaj želite kupiti.

Kupujemo

po najvišjih cenah **neustrojene kožuho**vine sledečih
kožuho nosnih živali: Lisic, veveric, kun, vider, divjih mačk,
volkov, podlasic, dihurjev, jazbecev in zajcev.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Podružnice:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

Brzojavi:
TRGOVSKA.

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

Kapital in rezerve Din. 17,500.000.—

Telefoni: 139,
146, 458.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Ekspoziture:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica
v Kolodvorski ulici).